Vlaams Parlement

vergadering **C53 – OND5**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 28 oktober 2010

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de monitoring van de POT-projecten (persoonlijk ontwikkelingstraject)
- 16 (2010-2011) 3

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de sterke stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 187 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 189 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de sterke stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 248 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 259 (2010-2011) 8

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de werking van de LOP's
- 204 (2010-2011) 17

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over ondersteuningsmaatregelen voor de brede school
- 222 (2010-2011) 20

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de bevindingen van het OESO-rapport over de aantrekkelijkheid van het onderwijs
- 229 (2010-2011) 23

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de huidige invulling van de lessen lichamelijke opvoeding
- 240 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de sportfaciliteiten in het basisonderwijs en het secundair onderwijs
- 261 (2010-2011) 27
Bijlage

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de openbaarheid van GOK-gegevens
- 243 (2010-2011) 33

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Interpellatie van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de monitoring van de POT-projecten (persoonlijk ontwikkelingstraject)
- 16 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, in het programmadecreet bij de begrotingscontrole van 2010 dat het Vlaams Parlement in juni 2010 goedkeurde, werd een amendement aangenomen dat de coëfficiënten corrigeerde voor leerlingen die de component leren vervangen door een persoonlijk ontwikkelingstraject (POT). Hierdoor worden jongeren niet, of gedeeltelijk in aanmerking genomen bij de vaststelling van het pakket uren-leraar van het centrum voor deeltijds onderwijs (CDO) waar zij de component leren volgen.

Tot 1 september 2010 was dat niet het geval en werd de leerling voor het volledige jaar meegeteld in het pakket uren-leraar. Dit mechanisme werd in het decreet Leren en Werken ingebouwd om te vermijden dat CDO's in hun doorverwijzingbeleid veeleer rekening zouden houden met de impact op hun personeelsbestand dan met de behoeften van de betrokken leerling. De huidige regeling zet deze redenering echter onder druk.

Minister, bij de bespreking van de aanpassing hebt u heel stellig beloofd om het doorverwijzingbeleid van de CDO's te monitoren om te voorkomen dat dit mechanisme op een andere manier zou spelen, wat normaal niet de bedoeling mag zijn. We gaan ervan uit dat het CDO de leerlingen doorverwijst naar het juiste traject op basis van een grondige screening en dat die screening voldoende uitwijst welk traject het meest geschikt is. We mogen ervan uitgaan dat dat mechanisme werkt, en niet zozeer het financieringsmechanisme dat bepalend is voor de oriëntering van leerlingen.

We kaartten de toeleiding van leerlingen naar verschillende trajecten in het systeem leren en werken eerder al aan in de commissie. Vorige week heb ik u nog gevraagd welke initiatieven u hebt genomen. In maart is in het parlement een motie goedgekeurd om de trajectbegeleiding in het systeem leren en werken op te volgen en te onderzoeken. Dat aspect is aan bod gekomen, maar dit is heel specifiek. Het is een wijziging die we in het decreet hebben aangebracht. We wisten dat het nodig was om dat op te volgen.

De eerste effecten van de aanpassingen die we hebben gedaan, worden duidelijk en zijn verontrustend. We zien momenteel een daling van 40 percent van de 28-urentrajecten in de POT's en een daling van 31 percent van de deelnemersuren ten opzichte van 2009. Waar wij en de sector voor vreesden, dreigt ook realiteit te worden. Bovendien stellen we vast dat CDO's veel meer een beroep doen op time-out, omdat dat een manier is om bijkomende ondersteuning voor jongeren te krijgen. Die ondersteuning is nodig en wordt door het vormingswerk aangeboden, maar dat weegt niet op het pakket lerarenuren van de centra. Het zou een manier kunnen zijn waarop ze de uren-leraar blijven behouden en de bijkomende ondersteuning kunnen genieten voor de jongeren voor wie het niet eenvoudig is om daarmee aan de slag te gaan.

Minister, u hebt gezegd dat u inspanningen zou doen, dat u de evolutie goed zou opvolgen en zou ingrijpen als blijkt dat CDO's op een verkeerde manier reageren op een reglementering die wordt aangepast. Het is belangrijk dat we dat heel goed opvolgen en tijdig bijsturen indien nodig, vooral omdat het gaat om een heel kwetsbare groep van jongeren. Ze hebben de start genomen in het voltijds secundair onderwijs, en zetten dan om duidelijke redenen de overstap naar een Centrum Leren & Werken. Die jongeren werden in de voorgaande jaren georiënteerd naar POT's, brug- of voortrajecten, en ze hebben extra begeleiding nodig.

Jongeren die kiezen voor het systeem leren en werken hebben hoe dan ook extra begeleiding nodig. De overheid houdt daar ook rekening mee in de omkadering die ze aan de centra

toekent. Voor jongeren die in de POT's terechtkomen, geldt dat des te meer. Ook de mensen die in het vormingswerk met die jongeren aan de slag moeten, moeten expertise kunnen opbouwen. Ze moeten niet wakker liggen van de vraag of ze volgend jaar nog aan de slag kunnen in hetzelfde centrum. Ze zouden zich moeten kunnen toespitsen op de methodieken en de jongeren waarmee ze aan de slag gaan.

De omstandigheden waarmee het vormingswerk nu te maken krijgt, scheppen veel onzekerheid over de personele inzet en de middelen waarmee ze moeten werken. Op termijn zal de kwaliteit die ze leveren daaronder lijden. Dat is wat we moeten voorkomen. Voor die groep van jongeren moeten we zorgen dat er voldoende ondersteuning en begeleiding is in de juiste trajecten. De mensen die in die moeilijke omstandigheden werken, moeten voldoende ondersteuning, mankracht en middelen hebben om dat waar te maken en zich te specialiseren. Daarom volg ik dat nauwgezet op.

Ik heb het geluk gehad om 10 jaar met die jongeren te werken. Ik geloof dat we heel veel positieve dingen kunnen doen met die jongeren, maar de overheid moet durven investeren in die groep om te voorkomen dat ze op latere leeftijd een fout parcours afleggen.

Minister, het is nog vroeg op het schooljaar, maar ik wil u vandaag al enkele vragen stellen. We kunnen niet te lang wachten voor die jongeren en de centra die ermee te maken hebben.

Welke conclusies trekt u uit de eerste analyses van het doorverwijsgedrag van de CDO's? Kunt u een volledig overzicht geven? Welke maatregelen neemt u om het doorverwijsgedrag van de CDO's bij te sturen? Hebt u inmiddels de opdracht gegeven tot wetenschappelijk onderzoek dat de toeleiding in kaart brengt?

Minister, kunt u in afwachting van een nieuw financieringsmechanisme leren en werken de sector deeltijdse vorming garanderen dat zij nog uitbreiding van de garantieperiode krijgen met één jaar, en het saldo van 2010 en 2011 bijgepast krijgen? Bent u bereid om het financieringsmechanisme vervroegd, dus voor het einde van schooljaar 2010-2011, te herbekijken en bij te sturen, indien blijkt uit monitoring en het onderzoek dat het in het schooljaar 2009-2010 genomen besluit effectief tot perverse effecten leidt?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mevrouw Helsen heeft het probleem goed geschetst. Vorige week hadden we het er ook over. Ik heb geen ervaring in die groep jongeren, maar ik heb wel enkele heel interessante projecten gezien. Er is een groep van jongeren die de ondersteuning en de voorstellen meer dan waard zijn. Daarin moeten we investeren en dan behoeden we onszelf voor een hoop narigheid. Die jongeren kunnen nadien ook nog terugvallen op mensen die die steun hebben gegeven. Ik vond dat een schitterende ervaring.

Mevrouw Helsen stelt de juiste vragen. De financiering vind ik een bijzonder moeilijke zaak. Kan iemand mij in eenvoudige en korte bewoordingen uitleggen hoe dat in elkaar zit en wat er moet gebeuren zodat de financiering aansluit bij wat er is gevraagd?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: In de loop van de jaren heb ik in de commissie Onderwijs steeds bijzondere aandacht gehad voor arbeidsgericht en zeker ook deeltijds onderwijs, omdat we daar worden geconfronteerd met de zwakste groep leerlingen in onze samenleving. Als we erin slagen om die jonge mensen na de leertijd normaal in te schakelen in het arbeidsproces, doen we een enorme besparing voor de samenleving, in vergelijking met jonge mensen die we nooit ingeschakeld krijgen in het arbeidsproces. Een doelmatige begeleiding voor die jongeren is daarom uitermate belangrijk.

Ik sluit me aan bij de gestelde vragen. Minister, als u dit nu niet volledig mondeling kunt uitleggen – waarvoor alle begrip –, dan pleit ik voor een heel goed document waarin we zicht krijgen op de stroom die ontstaan is na de wijzigingen van enkele maanden geleden inzake de uren en middelen. Ik zou dat graag ook zien voor de jongeren die worden gescreend door het

CLB bij Syntra, en via het CDO worden doorverwezen naar ontwikkelingstrajecten. Zo krijgen we ook een zicht op die groep.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik wil er eerst en vooral op wijzen dat de op dit ogenblik beschikbare cijfers over doorverwijzingen naar een POT of toeleiding naar een andere fase met de nodige omzichtigheid moeten worden gebruikt. De meting van medio oktober geeft traditiegetrouw geen beeld dat zomaar kan worden vertaald naar de rest van het jaar. Daarvoor is die meting te vroeg en te onvolledig. Op dit ogenblik is voor 21,2 percent van de 7.200 leerlingen in het CDO nog geen lijn in het registratiesysteem aangemaakt, doordat men voor die leerlingen nog niet heeft beslist naar welke fase ze moeten worden toegeleid.

De eerste cijfers over het doorverwijzen van jongeren vanuit de CDO's naar een persoonlijk ontwikkelingstraject lijken erop te wijzen dat er, zeker voor een POT van 28 uur per week, een vermindering is in het aantal doorverwijzigingen. Dit wordt niet gecompenseerd door een toename in de fase voortraject, brugtraject of alternerende tewerkstelling. Ook in de rubrieken 'te oriënteren' – dit zijn jongeren waarvoor men al heeft beslist naar welke fase ze worden toegeleid, maar die nog niet effectief in die fase zijn gestart – 'niet onmiddellijk beschikbaar' en 'andere' is er geen noemenswaardige wijziging in vergelijking met dezelfde teldatum vorig schooljaar.

Dit moet nog verder worden uitgeklaard, maar een grotere deelname aan bijvoorbeeld time-outprojecten, waarvan sprake in de interpellatie, zou te merken moeten zijn in een stijging van de cijfers voor de groep 'niet onmiddellijk beschikbaar'. Alvorens conclusies te kunnen trekken, moet er dus eerst uitsluitsel komen over wat er gebeurt met de jongeren voor wie nog geen lijn in het registratiesysteem werd aangemaakt.

Mijn administratie volgt dit op en in de komende dagen moet hierover vanuit de centra uitsluitsel worden gegeven. Toch wil ik al dit meegeven: net als bij het toeleiden naar een andere fase – alternerende tewerkstelling, brugproject, voortraject – moet de toeleiding naar een POT gebeuren op basis van een grondige screening waar verschillende actoren bij zijn betrokken. Het verschil in doorverwijsgedrag in dit schooljaar, indien dit uit de correcte en volledige cijfers mocht blijken, kan verschillende oorzaken hebben.

De kenmerken van de jongerenpopulatie in de CDO kan dit schooljaar drastisch anders zijn in vergelijking met vorige schooljaren. De screening en toeleiding naar een fase in vorige schooljaren kan op een niet-correcte manier gebeurd zijn. De screening en toeleiding naar een fase dit schooljaar zou op een niet-correcte manier gebeurd kunnen zijn. Op basis van screening en toeleiding zouden veel meer jongeren terecht kunnen komen in andere programma's zoals bijvoorbeeld time-out. Daarover had ik het daarnet al even.

Ik denk dat we de eerste mogelijkheid kunnen uitsluiten. Dan blijft vooral het probleem van de toeleiding en de screening over. Zoals u weet, wordt hierbij gebruik gemaakt van een door de VDAB gevalideerd instrument dat wordt gehanteerd in uitvoering van een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen het departement Onderwijs en Vorming, de VDAB, Syntra Vlaanderen, de netten en hun respectieve CLB's en de sector van de deeltijdse vorming.

Punt 5 van dit samenwerkingsprotocol biedt de mogelijkheid om dit protocol en dus ook het gehanteerde instrument te evalueren en bij te sturen. Ik ben vragende partij om die evaluatie op te starten om zo te kunnen nagaan hoe het instrumentarium wordt gebruikt en hoe het mogelijk is dat bij een correct gebruik ervan de resultaten van de doorverwijzing het ene jaar zo kunnen verschillen van die van het andere jaar.

Op dit ogenblik worden de cijfers over het voltijds engagement in het kader van het decreet Leren en Werken voor medio oktober door de administratie grondig geanalyseerd. Zodra dit is afgewerkt, zal ik hierover een rapport krijgen op basis waarvan ik dan eventueel verdere

acties op het getouw kan zetten. Uit die analyse moet ook blijken of, en zo ja, hoeveel jongeren, naar andere programma's worden doorverwezen.

De CDO's werden er voor de start van het huidige schooljaar van op de hoogte gebracht dat ik het doorverwijsbeleid van de centra zou monitoren en dat ik maatregelen zou nemen, mocht die monitoring uitwijzen dat het doorverwijsgedrag in functie van de nieuwe regeling op de omkadering, sterk zou afwijken in vergelijking met het vorige schooljaar. De personeelsomkadering voor de CDO's ligt trouwens enkel vast voor dit schooljaar. Er moet dus in ieder geval een nieuwe regeling worden getroffen voor het komende schooljaar.

Mocht blijken dat de tendens die zich nu voordoet, zich in de loop van het huidige schooljaar voortzet, dan zal ik inderdaad de nodige maatregelen nemen om het doorverwijsgedrag te corrigeren en de belangen van de betrokken jongeren te vrijwaren. Zonder vooruit te willen lopen op de concrete maatregelen, wil ik wel melden dat die wellicht de vorm zullen aannemen van een mechanisme waardoor het doorverwijzen van jongeren naar een POT geen bijkomende implicaties heeft op de personeelsomkadering van de CDO. We blijven er evenwel over waken dat vormen van dubbele financiering worden uitgesloten.

Een doorgedreven monitoring rond de instroom, doorstroom en uitstroom van jongeren doorheen de verschillende fasen, vind ik zeer belangrijk als startpunt van een onderbouwd beleid. Om dit in kaart te brengen werd een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek uitgeschreven dat de uitbouw van een kwaliteitsvol elektronisch monitoringsysteem tot opdracht heeft. De onderzoeksvoorstellen die hierop intekenen, zullen worden beoordeeld enerzijds op hun beleidsrelevantie door een interne commissie en anderzijds op hun wetenschappelijke relevantie door een FWO-commissie (Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen).

De combinatie van de resultaten uit de monitoring en die uit een eventueel OBPWO zullen zeker kwantitatieve en kwalitatieve elementen opleveren die een belangrijke inbreng zullen leveren voor de evaluatie van het decreet Leren en Werken. Ik ben bereid om in te gaan op de vraag vanuit de sector van de deeltijdse vorming naar het bieden van een bepaalde garantieperiode. De modaliteiten ervan wil ik echter eerst bespreken met de vertegenwoordigers van de sector zelf. Zodra we beschikken over de juiste cijfers zal ik een beslissing nemen over het al dan niet bijpassen van het saldo.

Nu ingrijpen op een financieringsmechanisme dat de personeelsomkadering in de CDO mee heeft bepaald voor de rest van het schooljaar zou betekenen dat ik die centra in onzekerheid stort. Op basis van de huidige regelgeving hebben de CDO's zich intern georganiseerd en in functie daarvan werden personeelsleden aangesteld. Het lijkt me niet opportuun om in de loop van een schooljaar zelf de voor dat schooljaar vigerende regelgeving te wijzigen. Zoals ik al zei, ben ik zeker bereid om op basis van de continue monitoring van de evolutie van het doorverwijsgedrag en de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek, voor volgend schooljaar de regelgeving te wijzigen indien dat nodig zou blijken. In dat geval zal ik erover waken dat er met de vertegenwoordigers van alle betrokken geledingen vooraf grondig overleg wordt gepleegd.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal deze kwestie blijven opvolgen. U stelt me gerust in die zin dat u duidelijk aangeeft dat u de situatie opvolgt en een grondige analyse zult maken. Het stemt me ook positief dat u op vrij korte termijn een zicht zult hebben op de totale cijfers. Ik heb persoonlijk geen zicht op het geheel. Ik heb wel redelijk wat cijfers ontvangen. Daarin is een vergelijking gemaakt met hetzelfde tijdstip vorig jaar. Vanuit verschillende centra verspreid over heel Vlaanderen zien we een daling met 40 percent van de 28-urentrajecten en met 31 percent van de deelnemersuren. Dat is geen weergave van alle centra, dat is gebaseerd op verschillende werkingen. Het is heel positief dat u werk maakt van het verzamelen van cijfermateriaal.

Ik ben ook blij dat u zegt dat u zelfs bereid bent om daar een rapport over te maken en de screening grondig te bekijken. Ik heb serieuze vragen over waar de leerlingen naartoe worden geleid. Ik heb enkel materiaal over de POT's, maar ik heb geen zicht op de andere trajecten. Ik weet wel dat het aanbod van de andere trajecten, de voor- en de brugtrajecten, niet oneindig is. Ook daar is het niet eenvoudig om dat voltijdse engagement te realiseren. We weten ook dat niet alle jongeren klaar zijn om in te stappen in de reguliere arbeidsmarkt.

Het is positief dat wij ten gronde de bewegingen bekijken en nagaan of de jongeren de gepaste begeleiding krijgen.

Ik ben ook blij dat u garanties geeft over het vormingswerk. Momenteel zitten we in een periode waarvan we niet weten hoe we die verder moeten inschatten. Ik zou het bijzonder spijtig vinden indien de kwaliteit van hun werking er sterk onder zou lijden. Als zij onvoldoende garanties krijgen, zal dat het geval zijn. Uit ervaring weet ik dat zij een enorm positieve bijdrage leveren aan de centra Leren & Werken. Zij werken met andere middelen en methodes die vanuit onderwijs niet kunnen worden ingezet. Als zij om financiële redenen en onzekerheid over de tewerkstelling niet meer ten volle kunnen gaan voor de begeleiding en de concentratie op de inhoud van het werk, dan zullen de centra Leren & Werken daar in hun geheel op achteruit gaan.

Het is belangrijk dat u die garanties geeft dat het vormingswerk de kwaliteit kan bieden en in die centra aan het werk kan gaan in omstandigheden die ertoe leiden dat de jongeren daar niet de dupe van worden. Als zij in een verkeerd traject terechtkomen, dan zijn we niet op de juiste manier bezig. Dat is een extra zorg die ik wil uiten. Ik volg u dat we momenteel nog geen bijsturing kunnen doorvoeren. Het is echter wel belangrijk dat aan het eind van het schooljaar wordt bekeken hoe we daar in de toekomst mee verder moeten.

Minister, ik reken erop dat u enorm veel aandacht zult besteden aan het kwalitatief werken vanuit het vormingswerk binnen de POT's en de andere trajecten die zij aanbieden.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik dank u voor uw antwoord. De situatie vraagt inderdaad om de oplossingen die u hebt geschetst. Wat het financiële plaatje van dat verhaal betreft, neem ik aan dat vandaag misschien niet het moment is om daar meer over te vertellen.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Celis, als u dat wenst, kan mijn medewerker u daar meer uitleg over geven. Dat kan misschien worden geregeld via de commissiesecretaris. Het is een technische uitleg waar u dan ook vragen over kunt stellen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor uw engagement. Ik onderschrijf ook de repliek van de collega's. Ik blijf echter met een vraag zitten over de jongeren die gescreend worden binnen de leertijd van SYNTRA en over de bewegingen van uren die zich daar hebben voorgedaan ten gevolge van de wijzigingen die zijn ingevoerd. Ik hoef dat technisch antwoord nu niet te krijgen. Het kan misschien worden bezorgd via de commissiesecretaris. Indien er nu al een nota is, dan kan die eventueel worden gekopieerd voor alle leden van de commissie. Dat zou voor velen onder ons nuttig zijn.

Minister Pascal Smet: We hebben de cijfers bij. We zullen ze doormailen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik wil nog even ingaan op een deelaspect van die vraag. Ik las in de interpellatie van mevrouw Helsen dat er blijkbaar meer wordt doorverwezen naar time-outprojecten. Die projecten zijn relatief nieuw. Het interesseert me te weten of dat daadwerkelijk zo is en of er geen overlapping is in de werking en de functionaliteit van een time-out en het CDO. Dat hoort niet zo te zijn. De doelgroep bestaat echter vooral uit jongeren die moeilijk te motiveren zijn om regelmatig naar de les te komen. Dat is ook wat in

time-outprojecten naar voren komt. Hebt u die doelgroepen al naast elkaar gelegd? Doet men niet ongeveer hetzelfde binnen die netwerken?

Minister Pascal Smet: Dat blijkt uit de cijfers. Als er wordt doorverwezen naar een time-out, zouden de cijfers van die groep moeten stijgen. Dat gebeurt niet. Uit de cijfers blijkt dat die categorie niet groter wordt. Dan is er dus iets anders aan de hand dan de stijging van de time-out. We moeten kijken waar die vandaan komt. Daar hebben we nog geen zicht op.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de sterke stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 187 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 189 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de sterke stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 248 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stijging van het aantal jongeren in het tweedekansonderwijs
- 259 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Vooraleer ik begin met mijn vraag om uitleg, wil ik de minister een raad meegeven. Er zijn vier vragen om uitleg over deze materie. De kans is heel groot dat er daarover dit weekend in de krant een artikel komt. Ik stel voor om uw antwoord bij te houden, eventueel voor het geval er een actuele vraag komt. U weet wel waarover ik het heb, minister. Ik raad de collega's ook aan om de Handelingen na te lezen.

Minister, het aantal jongeren dat tweedekansonderwijs volgt, is op 20 jaar tijd explosief gestegen. Terwijl in 1988 slechts 0,8 procent van de leerlingen in het tweedekansonderwijs jonger was dan 21, is dat vandaag de dag al 46 procent. Oorspronkelijk was het tweedekans-onderwijs bedoeld voor oudere mensen zonder diploma van het secundair onderwijs, om hen de kans te geven toch nog een diploma te halen. Vandaag de dag volgen echter ook veel jongeren tweedekansonderwijs. Het gaat dikwijls om zittenblijvers die zonder diploma het secundair onderwijs hebben verlaten.

Op het veld is men niet gelukkig met die evolutie. Volgens de Federatie Tweedekans-onderwijs kan het niet de bedoeling zijn dat dit type onderwijs een voortzetting is van het secundair onderwijs. Volgens de federatie moet er binnen het secundair onderwijs een flexibel systeem komen voor leerlingen die schoolmoe zijn, zodat zij toch op de secundaire schoolbanken blijven zitten.

Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van 10 februari 2010 van de heer Gysbrechts kon ik opmaken dat de centra voor volwassenenonderwijs werden bevraagd in het kader van de tussentijdse evaluatie van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenen-onderwijs. Een van de aspecten van deze bevraging was de aanwezigheid van eventuele wachtlijsten voor sommige opleidingen.

Minister, zijn er al resultaten van deze bevraging? Wat zijn de voornaamste conclusies van deze bevraging, als de resultaten er al zijn? Uit uw beleidsnota Onderwijs 2009-2014 blijkt dat u de mogelijkheid om het diploma secundair onderwijs te behalen langs het tweedekans-onderwijs wil optimaliseren. U wilt onder andere een informatiecampagne opzetten om het tweedekansonderwijs beter bekend te maken bij het grote publiek, en tevens in overleg gaan met de VDAB en de OCMW's om meer jonge, ongekwalificeerde volwassenen door te verwijzen naar het tweedekansonderwijs. Sinds gisteren mogen we niet meer zeggen 'ongekwalificeerd', want iedereen heeft blijkbaar wel een kwalificatie. Maar dat is nu eenmaal de term die we gebruiken.

Is dat niet flagrant in tegenspraak met de bevindingen van de mensen op het veld, die niet gelukkig zijn met de huidige evolutie in het tweedekansonderwijs en die stellen dat tweedekansonderwijs geen voortzetting mag zijn van het secundair onderwijs? Deelt u de mening van de Federatie Tweedekansonderwijs dat er een flexibel systeem voor leerlingen uit het secundair onderwijs die schoolmoe zijn – een soort 'individueel leertraject' – moet komen om jongeren in het middelbaar onderwijs te houden?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Zoals mevrouw Van Steenberge al heeft gezegd, is maar liefst 46 procent van de cursisten in de centra voor volwassenenonderwijs jonger dan 21 jaar. Goed 20 jaar geleden bedroeg hun aandeel amper 0,8 procent. In de twintig centra die aangesloten zijn bij de Federatie Volwassenenonderwijs zitten alles samen ongeveer 3500 leerlingen. Daarvan zijn er ongeveer 1600 jonger dan 21 jaar. Het verschil met ruim 20 jaar geleden, toen dat percentage nog niet eens 1 percent bedroeg, is frappant. De echte stijging zou echter dateren van de laatste 5 jaar. Het tweedekansonderwijs kwam er 30 jaar geleden om volwassenen, die later in hun leven spijt hadden van de gemiste kans doordat zij bijvoorbeeld de kans niet kregen om te gaan studeren, toch nog aan een diploma te helpen.

De laatste jaren zijn de centra meer een eerstekansonderwijs geworden. Soms krijgen de betrokken directies naar verluidt zelfs schoolrapporten te zien waarop staat: "Ga naar het tweedekansonderwijs." Maar jongeren promoten het tweedekansonderwijs ook onderling. De reden ligt volgens Inge De Win van de Federatie Volwassenenonderwijs en directeur van het Antwerpse Tweedekansonderwijs voor de hand. Zij geeft aan dat jongeren het aantrekkelijk vinden om een individueel traject uit te stippelen. Ook het feit dat schoollopen gecombineerd kan worden met een job spreekt de jongeren aan. Een effect van het succes uit onbedoelde hoek is echter dat er, en zeker in grote steden, overal wachtlijsten in de centra opduiken.

Minister, als reactie op de cijfers geeft u aan in de media dat het een fenomeen van voorbijgaande aard betreft. U stelt terecht dat, wanneer jongeren een diploma willen halen, zij dat het best via de middelbare school doen. U verwijst dan ook naar de geplande hervorming van het secundair onderwijs, waar er meer flexibilisering nodig is voor jongeren om eventueel een schoolloopbaan te combineren met een job.

Ik heb dan ook de volgende vragen. Op welke gegevens baseert u zich om te verklaren dat dit een fenomeen van voorbijgaande aard betreft? Wat zijn de lessen die we kunnen trekken uit het succes van het tweedekansonderwijs bij jongeren? Wat verklaart volgens u de sterke stijging, die zich voornamelijk de laatste jaren voordoet?

De hervorming van het secundair onderwijs is een debat dat nog gevoerd moet worden en zal nog niet voor direct zijn. Zijn er op korte termijn al initiatieven die u, in samenwerking met de Federatie Volwassenenonderwijs, eventueel onderneemt om de stijging van het aantal jonge leerlingen en de groeiende wachtlijsten op te vangen?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, het behalen van het diploma secundair onderwijs, of het nu van het aso of het tso is, is van een bijzonder belang om ofwel de kansen op de

arbeidsmarkt te verhogen ofwel de doorstroom naar het hoger onderwijs te vergemakkelijken. Daarover hoeven we niet te discussiëren. Zonder een diploma wordt de toekomst van jongeren gehypothekeerd. Daarom is het aangewezen dat jongeren op zijn minst hun middelbaar onderwijs met vrucht beëindigen. Uit cijfers blijkt dat er een belangrijke verschuiving in de populatie van het tweedekansonderwijs heeft plaatsgevonden. Mevrouw Deckx heeft nog meer gedetailleerde cijfers gegeven. Ik haal gewoon de algemene cijfers aan. Daaruit blijkt dat 45 percent van de cursisten in de twintig centra voor volwassenenonderwijs jonger is dan 21 jaar. Dat is toch wel alarmerend, en dat heeft toch wel een betekenis. De reactie van de Federatie Tweedekansonderwijs is dat ze dat betreurt en dat de centra geen alternatief zijn voor het middelbaar onderwijs.

Over de ongekwalificeerde uitstroom is gisteren in de plenaire vergadering al gesproken, en eind juni hebben we hierover ook een discussie gehad. Dat heeft meerdere oorzaken: schoolmoeheid, gebrek aan motivatie. Maar als een jongere, na het opdoen van meer levenservaring, opnieuw gemotiveerd raakt om alsnog zijn of haar diploma te halen, moet dat ook structureel mogelijk worden gemaakt. Niet alleen het individu heeft daar belang bij, maar ook de maatschappij.

Ik ben van mening dat er moet worden tegemoetgekomen aan de hernieuwde motivatie van die jongeren door het bieden van een tweede kans. Maar over het hoe en het wat kunnen we nog een discussie voeren.

Minister, welke argumenten zijn er om de weg naar het tko voor jongeren zonder diploma te blokkeren? Is er al een onderzoek verricht naar het profiel – sociaal-economische achtergrond, gevolgde richting in het secundair onderwijs, schoolnet, geslacht, stad, streek enzovoort – van de jongeren die in het tko instromen? Mocht dat gebeurd zijn, dan zouden we veel meer gegevens kunnen hebben om tegemoet te komen aan de problemen waarmee de jongeren geconfronteerd worden.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, collega's, de Federatie Tweedekansonderwijs is bijzonder blij met dit succes, maar ze pleit eveneens voor een flexibeler systeem in het secundair onderwijs voor kinderen die schoolmoe zijn, opdat die jongeren in het middelbaar onderwijs zouden kunnen blijven. Een individueel leertraject gebruiken zoals in het tko zou daar volgens de federatie bij kunnen helpen.

Er gaan ook stemmen op om de inschrijvingsleeftijd te verlagen naar 16 jaar of te verhogen tot 21 jaar. De minister bestempelde in een reactie op de VRT-website deredactie.be de spectaculaire toename als een voorbijgaand fenomeen en stipte aan dat jongeren beter hun diploma halen op de middelbare school. De minister kondigde eveneens aan dat de hervorming van het secundair onderwijs meer rekening zal houden met de individuele trajecten van jongeren. De uitvoering van de hervorming van het secundair onderwijs is volgens het voorgestelde traject echter een opgave voor de volgende regering.

Met het Onderwijsdecreet XX heeft de Vlaamse Regering al bepaald dat scholen flexibeler kunnen optreden in de derde graad en afwijkingen kunnen toestaan in functie van meer individuele leertrajecten. Die maatregel is van kracht sinds het begin van dit schooljaar. De federatie van het tko stipte aan dat de CVO's, zeker in de steden, met wachtlijsten zitten en ze de voorbije weken honderden mensen hebben moeten teleurstellen.

Minister, beschikt u over centrale gegevens over eventuele wachtlijsten voor opleidingen bij de CVO's? Als er wachtlijsten zijn, wat is daarvan de reden en van welke grootorde zijn ze? Kunt u aangeven of bijkomende middelen noodzakelijk zijn? Zijn de resultaten met betrekking tot de bevraging in het kader van de tussentijdse evaluatie van het decreet van 15 juni 2007 bekend? Zo ja, welke bevindingen en conclusies kunnen hier met betrekking tot de diplomagerichte opleidingen uit getrokken worden?

U kondigde aan een informatiecampagne te zullen opzetten om het tko beter bekend te maken. In welke mate wordt daarbij rekening gehouden met het signaal dat u wilt geven dat het de bedoeling is dat jongeren in het middelbaar onderwijs hun diploma behalen?

In een onderzoeksrapport van 2009 met als werktitel 'Profiel, leerroutes en beweegredenen van de deelnemers aan het tko en de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap' wordt door de onderzoekers gepleit voor een opfrissing van de 'tweedekansfunctie', zodat er een duidelijk onderscheid bestaat tussen het gewone secundair onderwijs en het volwassenen-onderwijs. Volgt u die aanbeveling? Zo ja, hoe wilt u dat onderscheid duidelijk maken? Hoe staat u tegenover de problematiek dat scholen leerlingen met gedragsproblemen doorsturen naar het tko en het fors stijgende aantal jongeren in het tko, wat niet het oorspronkelijke beoogde doelpubliek is?

Deelt u de analyse van de Federatie Tweedekansonderwijs dat de jongere in het secundair onderwijs nood heeft aan een flexibeler traject? Zijn er scholen die nu al gebruik maken van de mogelijkheid om af te wijken van het leertraject? Plant u een evaluatie van die maatregel? Bent u bereid om in afwachting van de hervorming van het secundair onderwijs nu al bijkomende maatregelen te nemen om de uitstroom van schoolmoeë jongeren te beperken?

Ik was heel blij met dezelfde vraag van mevrouw Deckx. Zij is nog een beetje stouter dan ik. Ze vraagt wat u nu al gaat doen, in afwachting van de hervorming. Ik heb die vraag gisteren gesteld. U was daar niet zo blij mee. We hebben alweer een problematiek gevonden om aan te tonen dat bijkomende maatregelen nodig zijn.

Acht u het tot slot zelf wenselijk om de leeftijd voor het tko te verlagen, dan wel te verhogen?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij deze vragen. Het tweedekansonderwijs is blijkbaar een succesverhaal. We kunnen dat alleen maar toejuichen. Ik denk dat de federatie daar ook niet zo heel ongelukkig over is, alleen blijkt dat de laatste jaren het profiel van de leerlingen verandert en dat de inschrijvingsleeftijd daalt. Daar zijn allerlei redenen voor, zoals schoolmoeheid of leerlingen die ziek zijn geweest en later instappen. Wat blijkbaar vooral aanspreekt, is dat modulaire systeem, waarbij leerlingen een individueel traject volgen. Ze krijgen dan ook vrijstelling op basis van hun schoolrapport. Ze moeten dus niet alle vakken opnieuw doen.

Nu blijkt dat daardoor wel het karakter van de school kan veranderen, en dat het van tweedekansonderwijs naar eerstekansonderwijs gaat. Het krijgt met andere woorden het profiel van secundair onderwijs. Je krijgt daar dan leerlingen van 18 à 20 jaar, en de volwassenen, voor wie het oorspronkelijk bedoeld was, komen als het ware terecht in een secundaire school. Het is nog niet zover, maar het kan wel. Het profiel verandert. En dat is niet altijd aangewezen, want ook de klassfeer verandert daardoor. Al is dat niet echt een probleem: de leerkrachten gaan daar met dezelfde liefde mee om.

Minister, kan er op korte termijn actie worden ondernomen om die wachtlijsten weg te werken? Men heeft er geen zicht op of dat volwassenen zijn die een tweede kans willen grijpen, of dat het jongeren zijn. Het zou toch heel jammer zijn, mochten daardoor volwassenen die kans missen. Kan dat eventueel op korte termijn? Op lange termijn moet er vooral actie ondernomen worden in de grootsteden, waar het zich nog zal uitbreiden. Daar is misschien een samenwerking mogelijk met het reguliere secundaire onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik denk dat we niet zo positief moeten zijn over deze tendens, want dit betekent eigenlijk dat het secundair onderwijs er niet in slaagt om de doelen te halen die het vooropstelt. Er is een groep van leerlingen die binnen die vorm van onderwijs niet worden begeleid en ondersteund op de manier die zij nodig hebben. U verwijst zelf terecht naar het dossier van de hervorming van het secundair onderwijs.

Het Steunpunt Gelijke Onderwijskansen (Steunpunt GOK) heeft drie pijlers. Een van die centra is het Steunpunt Diversiteit en Leren. Zoals ik gisteren ook tijdens de plenaire vergadering heb gezegd, gaat het erom in onderwijssituaties met de diversiteit tussen leerlingen te leren omgaan. Daar knelt volgens mij het schoentje. Ik vraag me dan ook af of het Steunpunt Diversiteit en Leren al enige input in verband met de aanpak van deze problematiek heeft geleverd.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, de berichtgeving in de media over het aantal jongeren tussen 18 en 21 jaar in het volwassenenonderwijs is in feite niet nieuw. In 2009 is deze conclusie al getrokken in het onderzoek van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) getiteld 'Wie herkanst? Sociografische schets, leerroutes en beweegredenen van de deelnemers aan het tweedekansonderwijs en de centrale examencommissie', en in het rapport van de onderwijsinspectie getiteld 'Kansen keren. Een evaluatie van de opleidingsprofielen van het studiegebied algemene vorming.'

Uit beide onderzoeken blijkt dat het publiek van het tweedekansonderwijs de voorbije 10 jaar systematisch is verjongd. Naast de zogenaamde verjonging van het publiek van het tweedekansonderwijs is er een duidelijke toename van het aantal jongeren die bij de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap een diploma van het secundair onderwijs willen halen. Samengevat kan ik bijgevolg stellen dat steeds meer jongeren hun diploma van het secundair onderwijs langs een alternatieve weg, buiten het reguliere traject in het secundair onderwijs, wensen te halen.

Ik wil die cijfers toch enigszins nuanceren. Het aantal 18- tot 21-jarigen in het tweedekansonderwijs is sterk toegenomen. De overgrote meerderheid van deze doelgroep zit echter nog steeds in het gewoon voltijds secundair onderwijs. Van de 4470 cursisten die zich in de loop van het schooljaar 2009-2010 voor een opleiding in het studiegebied algemene vorming hebben ingeschreven, waren er 2327 jonger dan 21 jaar. Dat is iets meer dan de helft. Daartegenover staat echter dat zich voor datzelfde schooljaar 36.164 leerlingen ouder dan 18 jaar in het voltijds secundair onderwijs hebben ingeschreven. Ongeveer 6 percent van de 18- tot 21-jarigen bevindt zich in het tweedekansonderwijs.

Het beeld dat de meerderheid van de jongeren na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar naar het tweedekansonderwijs overstappen, klopt dan ook niet. De meeste jongeren ouder dan 18 jaar behalen hun diploma langs de reguliere weg, in het secundair onderwijs.

Het eindrapport van de tussentijdse evaluatie van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs bevindt zich momenteel in de eindfase. Het zal me begin november 2010 worden overgemaakt. Het is momenteel nog te vroeg om over de resultaten van de tussentijdse evaluatie rapport uit te brengen. Zodra dit document is vrijgegeven, zullen we het in deze commissie allicht uitvoerig bespreken.

De analyse van de wachtlijsten in het volwassenenonderwijs in het eindrapport van de tussentijdse evaluatie wil ik nu echter al nuanceren. De tussentijdse evaluatie omvat een grondige evaluatie en analyse van het financieringssysteem voor het volwassenenonderwijs. Daarbij wordt nagegaan of aanbod rationeel is, maar ook of er nergens hiaten of tekorten zijn. De evaluatie omvat geen exacte, uitgezuiverde bevraging van het aantal wachtenden voor de verschillende opleidingen. De bevraging van de centra heeft in maart en april 2010 plaatsgevonden. Dit betekent dat de cijfers over de wachtlijsten op het ogenblik dat het eindrapport wordt opgeleverd sowieso al niet meer actueel zullen zijn.

Ik wil de signalen over de wachtlijsten zeker grondig bestuderen. Deze week heb ik van de Federatie Tweedekansonderwijs Vlaanderen de inschrijvingscijfers ontvangen. Daaruit blijkt dat er dit schooljaar sprake is van een toename is met 10 percent van het aantal inschrijvingen voor opleidingen in het studiegebied algemene vorming. Die groei situeert zich vooral bij de centra die net met dit aanbod zijn gestart. Ik beschik momenteel niet over gegevens die

aantonen in welke mate deze groei voor de kandidaat-cursisten tot onaanvaardbare wachttijden leidt.

Op basis van de resultaten en de aanbevelingen in het rapport van de tussentijdse evaluatie van het decreet zal ik de capaciteitsproblematiek in het volwassenenonderwijs, voor het tweedekansonderwijs en voor andere opleidingen, in elk geval grondig bekijken. Het is belangrijk dat mensen die laten weten dat ze een diploma van het secundair onderwijs wensen te halen daartoe in staat zijn zonder al te lang op een aanbod te moeten wachten. Halverwege het schooljaar is het echter niet mogelijk capaciteitsmaatregelen te treffen. Dat zal ten vroegste tegen september 2011 kunnen gebeuren.

In september 2011 heb ik mijn eerste oriëntatienota over de hervorming van het secundair onderwijs, getiteld 'Mensen doen schitteren', gelanceerd. Ik voer momenteel gesprekken met de onderwijspartners over deze nota. Mijn administratie werkt de nog niet volledig uitgewerkte aspecten verder uit. Het gaat dan onder meer om de impact van de voorgestelde maatregelen op het landschap van het secundair onderwijs, om de financiering en om het personeel. Zoals iedereen weet, heeft ons onderwijs sterke punten en werkpunten. Het is de bedoeling door middel van deze hervormingen belangrijke knelpunten, zoals een te grote ongekwalificeerde uitstroom, schoolmoeheid en een gebrek aan welbevinden, aan te pakken. Dat is trouwens door de voorzitter van de Federatie Tweedekansonderwijs Vlaanderen aangehaald.

Het moet de bedoeling zijn dat jongeren hun diploma langs het reguliere traject in het secundair onderwijs behalen. De flexibilisering van de leertrajecten en de differentiatie vormen een rode draad doorheen de voorstellen inzake de hervorming van het secundair onderwijs.

Het onderzoek van het OBPWO 'Wie herkanst? Sociografische schets, leerroutes en beweegredenen van de deelnemers aan het tweedekansonderwijs en de centrale examencommissie' schetst een duidelijk profiel van de cursisten in het tweedekansonderwijs. Daarnaast wordt ook aangegeven wat de motieven zijn om zich in het tweedekansonderwijs in te schrijven.

Jongeren kiezen voor het tweedekansonderwijs omdat de sfeer en de aanpak er meer volwassen zijn. Ze worden er over het algemeen ook goed begeleid en ondersteund. We moeten er natuurlijk rekening mee houden dat ze wat ouder zijn op het ogenblik dat ze dit verklaren. Ten gevolge van de flexibele inrichting van het tweedekansonderwijs, is het mogelijk de studies met werk of met gezinsverplichtingen te combineren.

De jongeren kiezen er bewust voor zich in het tweedekansonderwijs in te schrijven. Dat wijst op een zekere motivatie. In de verdere uittekening van de hervormingsplannen voor het secundair onderwijs zullen we uiteraard uit de aanpak in het tweedekansonderwijs kunnen leren. We moeten natuurlijk ook een ander aspect voor ogen houden. Een aantal jongeren zoekt gewoon een andere weg om aan het diploma van het secundair onderwijs te geraken.

Het lijkt me geen goed idee de leeftijdscriteria te wijzigen om zich voor het aanbod algemene vorming te kunnen inschrijven of de toegang tot het tweedekansonderwijs te bemoeilijken. De inschrijvingsleeftijd tot 16 jaar verlagen, is niet aangewezen. Hierdoor zou het secundair onderwijs met het tweedekansonderwijs in concurrentie treden. Jongeren moeten zeker tot ze 18 jaar zijn hun diploma langs het reguliere traject trachten te behalen. De inschrijvingsleeftijd tot 21 jaar optrekken, lijkt me al evenmin aangewezen. Het is belangrijk over een diploma van het secundair onderwijs te kunnen beschikken.

Ik weet dat de communicatie door veel mensen in de sector, inclusief mezelf, niet goed is begrepen. De dag nadat dit bericht in het nieuws is gekomen, heb ik toevallig in Leuven de viering van 20 jaar volwassenenonderwijs bijgewoond. Ik heb begrepen dat het niet de bedoeling was dit punt in het nieuws te krijgen. Dit is er gewoon uitgelicht. Het ging in elk geval om een rare vorm van communicatie.

Eigenlijk moeten we allemaal blij zijn dat jongeren zonder diploma secundair onderwijs alsnog een diploma willen behalen. Ik ben het eens met de stelling van mevrouw Helsen dat we niet moeten stimuleren. Dit betekent dat we aan het secundair onderwijs moeten werken. Dat is ook de bedoeling. In afwachting daarvan kunnen jongeren besluiten dat ze voordien niet zo verstandig zijn geweest en dat ze een tweede kans willen. Het tweedekansonderwijs was oorspronkelijk voor oudere mensen bedoeld. Nu wordt die kans ook door een categorie van jongeren benut. In feite moeten we in de handen klappen. Het is een goede zaak dat ze het belang hiervan inzien en deze tweede kans grijpen. Het gaat om 6 percent van de leeftijdsgroep. Dit vergt enige aanpassing van de mensen die daar les geven. Daar moeten we begrip voor tonen. Aanpassingen maken deel uit van het leven.

Ik wil jongeren niet ontraden naar het tweedekansonderwijs te stappen. Dit betekent niet dat ik het wil stimuleren. De boodschap moet steeds dezelfde blijven. Het regulier onderwijs blijft het uitgangspunt. In de geplande communicatiecampagne zal de focus uiteraard niet op de 18-jarigen liggen. We willen vooral op de echte tweedekansfunctie van dit onderwijs focussen.

Ik wil er trouwens op wijzen dat een bepaalde categorie, namelijk jongeren uit de migratie en uit sociaal-economisch zwakkere posities, hier geen of veel minder gebruik van maken. Dat is ook belangrijk. Er is een stijging, maar niet bij de nieuwe Belgen of nieuwe Vlamingen. Op dat vlak is er nog werk. Zij zijn in het tweedekansonderwijs eigenlijk ondervertegenwoordigd. Daar willen we in de campagne ook op focussen. Die groep moet de weg naar het tweedekansonderwijs vinden.

Voorzitter, u ziet dat het genuanceerd is. Ik denk dat ik aan de hand van de vragen de juiste teneur in mijn antwoord heb gelegd.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik ben blij dat we door het antwoord hebben kunnen vaststellen dat het opnieuw een genuanceerd verhaal is. U hebt het over een tussentijdse evaluatie, die u binnenkort zult afleveren. Ik zal ondertussen geen voorstel van resolutie indienen om daarover een tussentijdse evaluatie te vragen. Ik zal ze afwachten. We moeten er echter wel op letten dat we niet voorbijgaan aan de doelstelling van het tweedekansonderwijs. We merken nu toch wel dat steeds meer jongeren die niet slagen in het secundair onderwijs er gebruik van maken. U zegt dat we dat moeten toejuichen. Dat klopt. Maar dat mag toch niet ten koste gaan van degenen die echt gebruik willen maken van het tweedekansonderwijs, de ouderen voor wie het eigenlijk bedoeld was.

Minister Pascal Smet: Daar ben ik het mee eens.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik zal uw antwoord afwachten in verband met de evaluatie om te zien of er wachtlijsten zijn of niet.

U zegt ook dat we het niet moeten stimuleren. Vorige week hebt u inzake de ongekwalificeerde uitstroom geopperd dat de leerlingen van het secundair onderwijs die daar geen diploma halen, eventueel afgeleid moeten worden naar het tweedekansonderwijs. Het stond in de krant. Ik heb ze niet bij. Ik kan het dus ook niet bewijzen. Maar het stond er wel in.

Ook in de beleidsnota stelt u dat u de mogelijkheid om het diploma voor secundair onderwijs te behalen via het tweedekansonderwijs wilt optimaliseren. Ik zie daar een tegenspraak in als u zegt dat het niet gestimuleerd moet worden. Ik ben van mening dat het tweedekansonderwijs in de eerste plaats voorbehouden moet blijven voor degenen voor wie het bedoeld was.

Minister Pascal Smet: Maar de campagne richt zich niet tot de 18-jarigen. Degenen die ondervertegenwoordigd zijn en de groep die oorspronkelijk niet bereikt werd, dat is juist de doelgroep.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Oké, dat is dan rechtgezet. Dat kunnen we niet opmaken uit uw beleidsnota of uit de krantenartikels. Ik ben blij met uw antwoord.

Voorzitter, vroeger was het gebruikelijk dat we op vraag een kopie van het antwoord van de minister konden krijgen. Dat werd door de minister toegestaan. Toenmalig minister Vandenbroucke gaf steeds een kopie van zijn antwoord. Is dat nu ook mogelijk?

De voorzitter: Als u dat vraagt, krijgt u dat. Er zijn ook de Handelingen. Die worden een paar dagen nadien al opgemaakt. Vanavond of morgen hebt u het al als u het echt subito presto wilt hebben. De minister geeft de tekst meestal door aan de commissiesecretaris.

Minister Pascal Smet: Maar ik lees niet altijd mijn antwoord volledig voor.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, als u uw hoofd opricht, noteer ik het meestal.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, ik dank u voor uw antwoord. In mijn tweede vraag ging het impliciet om die bepaalde doelgroep die problemen heeft om het diploma van secundair onderwijs te behalen. Het klopt. Ze zitten daar niet. Ze maken daar veel minder gebruik van. Uit ervaring weet ik dat degenen die daar gebruik van maken meisjes zijn, of vrouwen. Het gaat echter niet om 18-jarigen, maar om 25- tot zelfs 30-jarigen.

Het tweedekansonderwijs moet er zijn voor de groep voor wie het bedoeld is. De vraag is of er voor de groep die daar niet in zit, maar die het ook heel moeilijk heeft om een diploma van secundair onderwijs te halen, zelfs na de hervorming van het secundair onderwijs, geen speciale acties moeten worden ondernomen. Ze worden misschien op een andere manier geconfronteerd met bepaalde problemen tijdens de puberteit enzovoort. Ik zal al die aspecten hier niet aanhalen. Als ze in een andere omgeving terechtkomen, moeten ze de mogelijkheid hebben om een diploma secundair onderwijs te halen. Ze zijn daar onzichtbaar. We hebben gisteren ook minister Muyters gehoord. Dan volgt de bijscholing, de VDAB. Maar dan zit men eigenlijk in een straatje zonder einde. Ik denk toch dat het belangrijk is een diploma hoger secundair onderwijs te halen. Het tweedekansonderwijs zou voor hen toch wel een alternatief kunnen zijn. Het moet de uitzondering zijn, geen algemene regel.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: We kunnen hier natuurlijk heel veel zeggen. Door de vraag over het tweedekansonderwijs raken we aan zowat alles wat mogelijk fout zou kunnen lopen of verbeterd zou kunnen worden in het secundair onderwijs. Samen met de collega's wacht ik met interesse de evaluatie af van dat decreet. Ik denk dat we dan een nieuwe input zullen krijgen.

Minister, in de studie of het verslag van uw departement lees ik dat het modulair zijn van het tweedekansonderwijs een extra aantrekkingskracht heeft. Na afronding van een leerpakket kan men deelcertificaten krijgen. Dat blijkt nog altijd moeilijker te zijn in het secundair onderwijs. Mensen combineren het heel vaak met werken, zo staat er. Maar ze stoppen soms ook heel even en pikken de draad nadien weer op. Dat is natuurlijk allemaal niet mogelijk in het voltijds secundair onderwijs. Het profiel van de jongeren die nu ongekwalificeerd uitstromen, maakt wellicht dat ze dat juist extra interessant zouden kunnen vinden. Ik hoop dat in die evaluatie ook wordt nagegaan wat de merites zijn van het tweedekansonderwijs en dat het gesteld wordt tegenover de tekortkomingen van het secundair onderwijs.

Ik herhaal mijn pleidooi van gisteren. Ik hoop dat na de evaluatie alle mogelijke hervormingen niet verschoven worden naar de agenda bij de hervorming van het secundair onderwijs. Ik denk dat mevrouw Helsen het er gisteren over had. Als u het traject van het deeltijds leren zou versterken, dan zou een heel grote groep, die nu misschien niet meer naar school gaat, maar later wel inschrijft in het tweedekansonderwijs, geholpen worden met een sterk deeltijds onderwijs, waarbij ze werken en leren kunnen combineren, waarbij ze een centje kunnen verdienen en tegelijkertijd toch hun diploma halen. Dat kunt u doen los van een grote hervorming van het secundair onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, misschien kunt u er vandaag niet op antwoorden, maar ik had gevraagd of het Steunpunt Diversiteit & Leren al een bijdrage geleverd heeft in dit dossier. Indien niet, beschikt het dan over interessant informatiemateriaal?

Minister Pascal Smet: Dat moet ik nakijken. Dat weet ik niet.

Mevrouw Kathleen Helsen: Dat zou toch wel interessant kunnen zijn. Het is al een aantal jaren aan de slag over diversiteit en leren binnen onderwijs. Daarover hebben ze toch het een en het ander ontwikkeld. In het kader van de hervorming van het secundair onderwijs kan dat toch relevant zijn om die informatie-input op te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb heel veel zaken gehoord die ik ook wilde horen. Ik heb gehoord dat u zo veel mogelijk leerlingen in het secundair onderwijs wilt houden. Dat is natuurlijk ook de bedoeling. We juichen toe dat jongeren en volwassenen via het tweedekansonderwijs hun diploma halen. Er zijn verscheidene redenen waarom jongeren geen diploma behalen en dan, als ze nog jong zijn, in het tweedekansonderwijs stappen. U wilt eigenlijk wel de nadruk blijven leggen op het tweedekansonderwijs. Dat is heel belangrijk. Er zijn jongeren of volwassenen die verder studeren vanuit het tweedekansonderwijs en zelfs naar de universiteit gaan.

Misschien was ik verstrooid, maar ik heb iets niet goed begrepen. Op een bepaald moment zei u dat u de signalen over de wachtlijsten verder zult onderzoeken. Hebt u het dan over het aantal of over wie op de wachtlijst staat, over het profiel? Het kan natuurlijk wel belangrijk zijn te weten wie er op die wachtlijst staat.

Minister Pascal Smet: We hebben die cijfers pas deze week ontvangen. Ik kan dan ook nu pas de cijfers analyseren en zien of er al dan niet cijfermatig een wachtlijst is. Dan moet er gekeken worden wie er met welk profiel op staat. Dat zijn interessante oefeningen. We zullen het daar later nog over hebben als we het over de wachtlijst NT2 (Nederlands als tweede taal) in Antwerpen hebben. Dan komt men soms tot rare vaststellingen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik heb iets gemist, denk ik. Om er zeker van zijn dat niemand een voorstel van resolutie zou indienen, kunt u eens herhalen wanneer we de evaluatie van het decreet kunnen verwachten? U hebt aangekondigd dat er een rapport zou komen met een evaluatie van het decreet Volwassenenonderwijs. Hebt u een zicht op de timing ter zake? Ik wil immers heel graag ingaan op de suggestie van mevrouw Van Steenberge om geen initiatieven te nemen ter zake tot die evaluatie er is.

Minister Pascal Smet: Begin november. Dat is heel dichtbij. Nog een paar nachtjes slapen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dat is overmorgen.

Ik had een vraag over de leeftijd. U hebt een zeer overtuigend antwoord gegeven op de vraag waarom u de leeftijd niet wilt verlagen tot 16 jaar. Dat lijkt me zo klaar als een klontje. Zou een leeftijdsverhoging tot 21 jaar echter geen signaal kunnen zijn om de jongeren toch wat meer naar een diploma in het reguliere circuit te leiden? U hebt me er niet van kunnen overtuigen dat dit geen goede maatregel zou kunnen zijn. Zo zou het onderscheid met het tweedekansonderwijs, dat zich eigenlijk toch meer richt tot volwassenen die hun diploma willen behalen, wat sterker worden benadrukt. Als we dat samen met de hervormingen van het secundair onderwijs bekijken, zou dat misschien geen slechte oplossing zijn.

Minister Pascal Smet: Ik wil dat niet definitief uitsluiten voor de toekomst. Op dit moment lijkt het me echter geen goed signaal. Als jongeren voor die weg kiezen – en uiteindelijk gaat het toch over 6 percent – dan mogen we die kans niet afnemen, ook al stijgt dat aantal. Naast het tweedekansonderwijs is er voor jongeren ook nog de mogelijkheid van de centrale examencommissie. Het is echter een vraag die zeker na de hervorming van het secundair

onderwijs op tafel moet kunnen worden gelegd. Op die manier zullen we toch meer technieken overnemen. Dat moet in dat debat mee in overweging worden genomen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de werking van de LOP's
- 204 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, geachte leden, met het van kracht worden van het decreet Gelijke Onderwijskansen in 2002 werden over heel Vlaanderen lokale overlegplatformen (LOP's) opgericht. De LOP's zijn een instrument om de drie doelstellingen van het decreet na te streven: het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie, en het bevorderen van sociale cohesie.

In het jaarverslag van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) over de lokale overlegplatforms van schooljaar 2007-2008 komen wel enkele opvallende gegevens naar voren die het realiseren van die doelstellingen toch wel in gevaar kunnen brengen. Zo blijkt dat bijvoorbeeld organisaties voor etnisch-culturele minderheden een lage aanwezigheid van ongeveer 30 percent lieten optekenen op de plenaire vergadering van het LOP. Het jaarverslag gaat niet op zoek naar de oorzaken van deze geringe aanwezigheid.

Door de capaciteitsproblemen zijn LOP's in dichtbevolkte gebieden de voorbije schooljaren heel sterk bezig geweest met betrekking tot aanmeldingsprocedures en het inschrijvingsbeleid. Om uitsluiting, segregatie en discriminatie tegen te gaan, is het echter noodzakelijk dat in het LOP ook een actieve bijdrage kan worden geleverd door vertegenwoordigers van etnisch-culturele minderheden. We hebben geen zicht op de specifieke oorzaken voor de aanwezigheid van die groep. Ik baseer me dus op enkele reacties.

De reden zou vooral zijn dat deze groep zich minder gehoord voelt binnen de LOP's. Ze zouden wegblijven uit een zeker ongenoegen, omdat ze een andere samenwerking en een andere vorm van dialoog verwachten. Nochtans is het heel belangrijk dat ze wel worden betrokken als partner in het hele gelijkekansenproces, dat ze wel participeren. In de aanbevelingen drong AgODi erop aan een kritische analyse te maken van de werking en bevoegdheden van de plenaire vergadering van het LOP en te zoeken naar deelstructuren die een valabele participatie en een optimale samenwerking van zowel onderwijs- als niet-onderwijspartners mogelijk maken.

Minister, intussen dateert dat jaarverslag van 2 schooljaren geleden. Aangezien de situatie niet spontaan verandert, vraag ik me af of er een kritische analyse van de werking van het LOP is gebeurd. Zo ja, wat zijn de conclusies? Welke maatregelen neemt u om een optimale samenwerking tussen onderwijspartners en niet-onderwijspartners binnen de LOP's te bevorderen?

Hoe wordt de werking van de LOP's verder gemonitord? Het laatste jaarverslag dat op de website beschikbaar is, dateert van het schooljaar 2007-2008. Wij hebben geen recentere informatie. Het zou goed zijn indien er een goede opvolging zou zijn.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, het probleem dat mevrouw Helsen heeft geschetst, klopt. De organisaties van etnisch-culturele minderheden zijn veel te weinig vertegenwoordigd in de LOP's. Een aantal organisaties legt zich wel toe op de werking van het

onderwijs en de doorstroming, maar die zijn niet volledig officieel erkend. De meeste sociaal-culturele verenigingen zijn erkend in het kader van Volksontwikkeling. Zo komen we terecht bij de minister van Cultuur. Mijn vraag is in hoeverre de link kan worden gelegd naar onderwijs. Sociaal-culturele verenigingen leggen zich meestal toe op culturele activiteiten. Zij investeren daar ook gedeeltelijk hun middelen in. Binnen het onderwijs hebben zij een aantal activiteiten die zich richten op problemen die zich voordoen in het kader van het onderwijs. Ik heb de indruk dat die link een beetje ontbreekt.

In Limburg zijn er heel goed gestructureerde en georganiseerde studentenverenigingen, maar ook oudervereningingen van etnisch-culturele minderheidsgroepen. Hun aanwezigheid is echter niet zichtbaar in de LOP's. Ze zijn er, maar er is een breuk. Misschien kunt u eens nagaan wat u aan die breuk kunt doen. Hun aanwezigheid zou voor een meerwaarde kunnen zorgen voor de LOP-werking.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Sinds het schooljaar 2008-2009 wordt in de LOP-jaarverslagen telkens iets dieper ingezoomd op een aantal relevante thema's voor de LOP-werking. In het LOP-jaarverslag 2008-2009 werd dieper ingegaan op de deelname aan en samenwerking binnen het LOP. Er werd opnieuw vastgesteld dat bij de niet-onderwijspartners vooral geledingen die werken met vrijwilligers het moeilijk hebben om in alle LOP's een mandaat op te nemen en te participeren aan de werking.

Voor deze participatieproblemen worden in het verslag verschillende oorzaken vermeld: onderwijs is geen prioriteit in de reguliere werking, zware tijdsinvestering en engagementen, niet-afgestemde vergadercultuur, inbreng onvoldoende gehonoreerd enzovoort.

Het verslag formuleert een aantal aanbevelingen. Een daarvan is het opzetten van flankerende initiatieven opdat onderwijs en gelijke onderwijskansen een prioriteit blijven of worden binnen de lokale werkingen van de koepelorganisaties. Daarnaast moeten mogelijkheden verkend worden om extra ondersteuning, vanuit lokale, regionale en/of Vlaamse overheid ter beschikking te stellen om de lokale vertegenwoordigers beter te kunnen ondersteunen in functie van een actieve inbreng. Er moeten concrete verbintenissen geformuleerd worden op lokaal en Vlaams niveau om de participatie vanuit de niet-onderwijspartners minder vrijblijvend te maken. Wat de LOP's zonder lokale vertegenwoordiging betreft, moeten de respectieve begeleiders diversiteit deze LOP's inhoudelijk kunnen ondersteunen door de opmaak van relevante thematische dossiers en het organiseren van vraaggestuurde vormings-momenten. Er moet ook een kritische zelfbevraging komen van de LOP's over hun partici-patiestructuren. In welke mate maken ze bijvoorbeeld voldoende gebruik van de ruimte en autonomie die ze hebben om een effectieve en efficiënte overlegstructuur op poten te zetten?

Intussen worden verschillende mogelijkheden verkend door een stuurgroep waaraan zowel mijn kabinet, het departement, het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) en de inspectie participeren. Individuele LOP's hebben hierin afgelopen schooljaar al initiatieven genomen, en we zien dat dagelijkse besturen en werkgroepen aan dynamiek winnen. Ook op het tweewekelijks deskundigenoverleg is er ruimte voor ervaringsuitwisseling met betrekking tot deze thematiek. Samen met de Vlor werd door AgODi voor de deskundigen, voorzitters, begeleiders Diversiteit en leden van het LOP ook een vormingsaanbod georganiseerd over deze thematiek. Zo kwam het thema 'zelfevaluatie in de LOP's' aan bod op 29 mei 2009 in Brussel. Een grote studiedag 'De processen in de LOP's' op 27 november 2009 in Antwerpen gaf de gelegenheid om de aanbevelingen van het jaarverslag 2007-2008 verder uit te diepen. Alle LOP-leden waren op die studiedag uitgenodigd. In tal van werkwinkels werd ingegaan op een aantal uitdagingen. De ondersteuning van individuele LOP's door AgODi gebeurt enkel vraaggestuurd. De organisatie van de samenwerking en inspraak behoort tot de autonomie van de LOP's.

Sinds het schooljaar 2007-2008 rapporteert AgODi jaarlijks over de voortgang van de LOP-werking aan de hand van vaste thematische rubrieken: 'Ontwikkelingen in de samenstelling en werking van de LOP's'; 'Ontwikkelingen in de wijze waarop de LOP's vorm en inhoud geven aan hun verschillende decretale opdrachten' en 'Ontwikkelingen in de wijze waarop de LOP's meewerken aan de uitbouw van een lokaal onderwijs(kansen)beleid'. Voor die rapportering maakt AgODi gebruik van de verslaggeving van de LOP's, de periodieke voortgangsrapportages van de LOP-werking die zijn opgemaakt door de LOP-deskundigen en de LOP-monitor die jaarlijks de LOP-werking in kaart brengt aan de hand van een selectie van kritische indicatoren.

Een dag voordat u uw vraag om uitleg hebt ingediend, mevrouw Helsen, is het AgODi-jaarverslag 2008-2009 online geplaatst. Sinds 7 oktober 2010 staat het op de website: www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/agodi. Het AgODi-jaarverslag 2009-2010 is momenteel in voorbereiding. Dat kunt u niet weten. We wisten ook niet dat u die vraag ging stellen.

In het beleidsproject 'de regierol van de gemeenten in het lokaal flankerend onderwijsbeleid versterken' wil ik onder andere tot een betere afstemming komen tussen het LOP en het lokale bestuur. Door gesprekken met vertegenwoordigers van steden en gemeenten, LOP-deskundigen en voorzitters verken ik de knelpunten, sterktes, zwaktes en verwachtingen op het terrein. In de lente van 2011 zal ik een conceptnota voorleggen aan de Vlor, de koepels, GO! en VVSG, vertegenwoordigers van LOP's en centrumsteden.

Het klopt, mevrouw Pehlivan, dat sociaal-culturele of etnische verenigingen en zelforganisaties, ook in de toekomst meer met het onderwijs zouden moeten werken.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik zag meteen aan uw reactie dat ik over meer informatie zou moeten beschikken dan ik aangaf. Ik begreep niet waarom u zo reageerde. Toen ik zei dat ik over geen andere verslagen beschikte dan dat van 2007 en 2008, zag ik aan uw non-verbale reactie dat er meer informatie beschikbaar was.

Ik ga het rapport rustig doornemen. Ik begrijp dat u aan de slag gaat met de aanbevelingen die in het rapport zijn opgenomen en dat u een conceptnota voorbereidt tegen 2011. Ik begrijp ook dat het de bedoeling van de conceptnota is om weer te geven op welke manier er aanpassingen in het decreet nodig zijn. Of schat ik dat foutief in?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is een conceptnota over de LOP-werking en ook de rol van de lokale gemeentebesturen. We gaan alles meenemen. In een bepaald aantal steden is dat soms overlappend en is er vraag naar uitklaring. We zullen die uitklaring ook meenemen in dat debat.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Als er organisaties zijn die op vrijwillige basis werken, is het natuurlijk heel moeilijk. Als het gaat om gesubsidieerde en erkende organisaties, denk ik wel dat we daarvoor iets mogen terugvragen, vooral ook in het onderwijs. Ik denk dat die organisaties daar vragende partij voor zijn en dat we gewoon de weg moeten vinden naar elkaar. Ik ben dan ook blij met uw antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over ondersteuningsmaatregelen voor de brede school
- 222 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik verwijs naar uw beleidsnota waarin u een duidelijke keuze maakt voor de brede school. Die heeft de ambitie om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten en richt zich niet alleen op onderwijs, maar werkt ook samen met allerlei organisaties die te maken hebben met de leefwereld van een opgroeiend kind. Samenwerking met Sport, Cultuur enzovoort wordt daarbij vooropgesteld.

We zijn het eens met dat idee, en we onderschrijven het belang van de school in dat sociaal weefsel, minister. De brede school is niet enkel een school in de enge betekenis van het woord, maar is een netwerk, ingebed in een buurt en in een sociaal-economisch weefsel. Daarvoor werkt ze samen met bedrijven in de buurt, met verenigingen, met de lokale overheid enzovoort. In de praktijk wil dat zeggen dat een speelplaats bijvoorbeeld ook een buurtspeelpleintje kan zijn, dat sportverenigingen de turnzaal van een school gebruiken, dat er aan de school een kinderopvang of een bibliotheek gekoppeld is enzovoort. We kennen allemaal heel wat voorbeelden.

Het concept van de brede school veronderstelt dan ook dat het gebouw zich daartoe leent en voldoende is uitgerust. In dat kader blijkt de traditionele scholenbouw via het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIOn) toch wel een probleem. Wat me meer verontrust, minister, is dat hetzelfde probleem zich ook lijkt voor te doen met Scholen van Morgen, terwijl dat initiatief nu net een hefboom zou moeten zijn in die grote nieuwbouwoperatie voor scholen en de verdere uitbouw van die brede school. Uit de contacten die schoolbesturen hebben met Scholen van Morgen blijkt dat er toch wel een aantal problemen zijn.

Minister, in uw beleidsnota belooft u ‘een beleid te ontwikkelen dat brede scholen aanmoedigt’. Welke concrete acties hebt u al ondernomen en welke zitten er in de pijplijn? Hanteert u daarbij een tijdschema?

U hebt ook beloofd om in overleg met de minister van Welzijn de rol van de school te maximaliseren in de reorganisatie van de buitenschoolse opvang. Is daarover al overleg geweest? Of wordt dat gepland? Is er al overleg geweest met ministers van andere betrokken beleidsdomeinen? Ik denk bijvoorbeeld aan die van Sport en Cultuur, zoals ik al heb vernoemd.

Kunt u me mijn ongerustheid over de Scholen van Morgen en de combinatie met de brede school wegnemen?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik sluit me graag aan bij de vraag van mevrouw Schryvers. Ik heb vorig jaar aan de minister een schriftelijke vraag gesteld over de stand van zaken met betrekking tot het dubbel gebruik van de schoolgebouwen. U had in uw beleidsnota aangekondigd dat u de belemmeringen en de knelpunten ging onderzoeken om te vermijden dat scholen dicht blijven waar ze wel opengesteld kunnen worden. Wat is intussen de stand van zaken?

Ik verwijs ook graag naar die schriftelijke vraag waar ik een zeer interessant antwoord op heb gekregen, waarvoor ik u dank. AGIOn heeft daarin in een zestal punten aangegeven wat de kritische succesfactoren zijn om een dubbelgebruik te kunnen realiseren. Dat was na een bevraging van een aantal gemeenten en steden die ervaring hebben met het openstellen van een schoolgebouw. Die zes factoren zijn: het moet een win-winsituatie zijn voor iedereen, het gebouw moet infrastructureel aangepast zijn, men vraagt een duidelijke beheerstructuur, de

scholen moeten warm gemaakt worden, bijvoorbeeld met extra middelen, de lokale besturen moeten warm gemaakt worden door een kader te maken, en ten slotte moet ook duidelijk zijn wie er aansprakelijk is als er iets gebeurt.

Bij de bespreking van de beleidsnota werd aangegeven dat bijvoorbeeld een brochure met praktische tips over verzekeraars, polissen en dergelijke al een eerste goede stap zou zijn. Is er intussen al iets gebeurd ten aanzien van de scholen?

Ik heb in het antwoord op mijn schriftelijke vraag een heel mooie analyse gehad van waar de uitdagingen liggen, maar ik vraag me af of de projectwerkgroep die daar rond bezig is of was, tot concrete resultaten heeft geleid, en wat u daarvan zult implementeren.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, collega's, als ik de betogen van de collega's van CD&V hoor, kan ik mij niet van de indruk ontdoen dat zij de brede school vooral invullen vanuit een infrastructuurcontext en dat zij de problemen vooral daar zien.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik heb het gehad over dubbelgebruik van schoolgebouwen, niet per se over brede scholen.

Mevrouw Irina De Knop: Dus toch over schoolgebouwen en het gebruik daarvan. Dat is natuurlijk een praktisch gevolg van een brede school. Maar als ik bekijk hoe de idee rond brede school en de experimenten daaromtrent zijn ontstaan onder minister Vandenbroucke, en de taken die hij heeft toebedeeld aan het Steunpunt Gelijke Onderwijskansen, denk ik toch dat het zijn bedoeling was om een brede school uit te bouwen die verder ging dan een gebruik van lokalen.

Ik vond dat zelf altijd bijzonder interessant, in de eerste plaats omdat het begrip 'brede school' tegemoet kan komen aan een aantal noden en vragen die men heeft, in de eerste plaats in een aantal grote steden.

U bent daar in de beleidsnota vrij breed op ingegaan, minister. U hebt ons daar wat nieuwsgierig mee gemaakt. U gaf de indruk dat u echt wat zou doen met die brede school. Intussen is het al eventjes windstil. Nochtans heeft het Steunpunt GOK vorig jaar al een aantal beleidsaanbevelingen gedaan. Ik geef graag enkele voorbeelden: de noodzaak van een coördinatiefunctie per bredeschoolproject, het instellen van een expertisecentrum, de verankering in een lokaal beleidsplan brede school, de cofinanciering tussen gemeenten en Vlaamse overheid, een interdepartementele samenwerking en het voorzien in een richtinggevend kader.

Wij hebben daar intussen nog niet veel over vernomen, in de commissie noch daarbuiten. Belangrijke punten waren onder meer de rol die het Steunpunt GOK, dat intussen niet meer onder die vorm bestaat, daarin zou krijgen en de financiering die u daarvoor zou uittrekken. Daar is tot op heden heel weinig over bekend. Ik ben dan ook benieuwd om te zien of daar in de begroting voor 2011 wel middelen voor zullen worden uitgetrokken.

Het interesseert mij ook om te weten hoe u de samenwerking ziet tussen de bevoegde departementen. Ik wou tot slot nog weten of u nog steeds de bedoeling hebt om een richtinggevend kader uit te werken, zoals u dat oorspronkelijk bedoelde.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, zowel in mijn beleidsnota's Onderwijs en Jeugd als in die van Brussel besteed ik aandacht aan het bredeschoolconcept. Ik wil inderdaad een beleid ontwikkelen dat brede scholen aanmoedigt. Dat is per definitie een beleids-domeinoverschrijdende opdracht. Uiteraard kunnen collega-ministers in hun respectieve beleidsnota's dan het best via het bredeschoolconcept verbindingen leggen met Onderwijs.

Het komt er nu op aan de doelstellingen en verwachtingen van verschillende domeinen samen te leggen en vanuit de Vlaamse Regering één coherent bredeschoolbeleid te voeren. Daarom

heb ik binnen mijn bevoegdheden Jeugd en Onderwijs een projectwerkgroep opgericht met ambtenaren, kabinetsmedewerkers en medewerkers van het Steunpunt Diversiteit en Leren die dat gezamenlijke beleid moet voorbereiden. De werkgroep wordt in de komende maanden uitgebreid met vertegenwoordigers uit andere beleidsdomeinen, waaronder Welzijn, Sport en Cultuur. Ook de kwaliteitsvolle invulling van buitenschoolse kinderopvang zal op het menu van de projectwerkgroep staan.

In de visienota Decreet Kinderopvang van mijn collega-minister Vandeurzen wordt gefocust op de voorschoolse kinderopvang. Het is evenwel zijn bedoeling om snel na het vastleggen van de grote principes over de voorschoolse opvang, samen met mij ook het dossier van de buitenschoolse opvang aan te pakken. Uiteraard is er ook nog meer overleg nodig met mijn andere collega-ministers over verschillende kwesties.

Ik wil er nog even op wijzen dat vier nieuwe projecten de ruimte hebben gekregen om te experimenteren vanaf 1 september 2010. Een vijfde project zal starten op 1 december. Daarnaast investeer ik ook via andere initiatieven in de bredeschoolgedachte, bijvoorbeeld dynamo3, dat de samenwerking tussen scholen en lokale culturele en cultuureducatieve partners stimuleert. Ook via het lokaal flankerend onderwijsbeleid ondersteun ik bredeschoolinitiatieven in Antwerpen en Leuven, en eerder ook in Gent.

Ik deel overigens uw bezorgdheid in verband met de scholenbouw en zal nog dit schooljaar onderzoeken welke maatregelen ik kan nemen om het bredeschoolconcept ook ruimtelijk-architecturaal te vertalen.

Het klopt dat we dat nog niet verder hebben uitgewerkt, gewoon omdat we in de planning nog niet voorzien hadden om dat nu te doen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar nu ben ik eigenlijk nog meer bezorgd. U stelt dat u een aantal zaken aan het uitwerken bent voor de toekomst. U zegt dat er ingrepen nodig zijn op het vlak van scholenbouw, maar dat dat nog niet voor deze periode was voorzien en dat u dat nadien zult aanpakken. Maar ondertussen loopt wel uw project Scholen van Morgen.

Minister Pascal Smet: Dat concept is wel meegegeven.

Mevrouw Katrien Schryvers: Dat concept is meegegeven, maar als we aan scholen vragen stellen over Scholen van Morgen, blijkt dat toch een probleem te zijn. Als het erover gaat een sporthal iets groter te bouwen dan voorzien, dan kan dat. Als het over een buitenschoolse kinderopvang gaat, dan ‘wil men daarover nadenken’, zonder daar garanties voor te geven. Als er echter een vraag komt voor een voorschoolse opvang die aan het schoolgebouw zou worden gekoppeld, dan kan dat absoluut niet, omdat het niet voorzien is binnen het programma Scholen van Morgen.

Ik ben daar toch bekommerd over. Als men echt verder wil gaan dan enkel de deuren openzetten voor een vergadering van een lokale culturele vereniging of voor bepaalde wekelijkse sportactiviteiten in de sportzaal, en men denkt aan een combinatie met voorschoolse kinderopvang en zelfs met wonen en dergelijke meer, dan moeten daar toch veel meer mogelijkheden zijn dan vandaag. Die mogelijkheden zijn er vandaag niet.

Als u nu stelt dat dat wel kan, wil ik u oproepen om u daar verder over te informeren. De antwoorden die door Scholen van Morgen aan schoolbesturen worden gegeven, gaan in elk geval in de andere richting.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik sluit me volledig aan bij de opmerkingen van mevrouw Schryvers.

Wat het dubbel gebruik van de schoolgebouwen betreft, wil ik gewoon wat verduidelijking vragen. Werkt de projectgroep al dan niet ook aan een antwoord op de vragen over het dubbel gebruik van de gebouwen? Zijn op dat vlak al stappen gezet?

Zou ik een overzicht kunnen krijgen van alle projecten die worden gefinancierd langs de drie kanalen die de minister in verband met de brede school heeft vermeld? Het gaat dan onder meer om dynamo3 en om het flankerend beleid.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Over het dubbel gebruik van de gebouwen hoef ik geen advies te geven. Dat behoort tot de autonomie van de scholen. Als ze dat willen, kunnen ze dat doen. Ze moeten daarvoor niet op de Vlaamse overheid wachten. Het staat een school vrij die gebouwen ter beschikking te stellen en daarover afspraken te maken.

In mijn visienota staat dat de burgemeester of zijn vervangende schepen een heel belangrijke rol speelt. Indien we het concept van de brede school effectief willen laten functioneren, moet het op dat niveau worden uitgewerkt. Daar moeten de partners gaan overleggen. Een minister van Onderwijs zal dat nooit kunnen aansturen. De aansturing moet op het niveau van het lokaal bestuur gebeuren. Dat lijkt me niet meer dan logisch.

Mevrouw Schryvers, u kunt me best eens een mail over dit concreet probleem sturen. Ik zal mijn medewerker vragen uit te pluizen wat er aan de hand is. Op het eerste gezicht zou er geen probleem mogen zijn. Misschien is er ergens nog een reden die me nu ontgaat. Ik zou u evenwel willen verzoeken dit allemaal door te mailen. Ik zal die mail dan overmaken met de vraag dit dringend te onderzoeken. *(Opmerkingen van mevrouw Katrien Schryvers)*

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, kunt u me uitsluitsel geven over de vraag of u het concept van de brede school al dan niet enkel door middel van infrastructuur verder vorm wilt geven?

Minister Pascal Smet: Het is meer dan enkel infrastructuur, maar infrastructuur speelt wel een primordiale rol.

Mevrouw Irina De Knop: Wat het richtinggevend kader betreft, heb ik iets niet goed begrepen. Komt er een nota?

Minister Pascal Smet: In principe komt die nota volgend jaar.

Mevrouw Irina De Knop: Die zal er pas volgend jaar zijn?

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, ik zal u eens meenemen en tonen hoeveel beleidsprojecten we eigenlijk moeten uitvoeren.

Mevrouw Irina De Knop: Ik heb helemaal geen waardeoordeel geuit.

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, in dat geval ben ik blij dat u begrip toont. Dat siert u.

Mevrouw Irina De Knop: De vraag is of dit in de begroting 2011 zal worden opgenomen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de bevindingen van het OESO-rapport over de aantrekkelijkheid van het onderwijs
- 229 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, eind september of begin oktober 2010 heeft de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) een rapport vrijgegeven waarin onder meer de aantrekkelijkheid van het onderwijs wordt behandeld.

De OESO komt tot de bevinding dat in Vlaanderen slechts 15 percent van de kinderen van de school houdt. De cijfers zijn gebaseerd op een studie uit de periode 2005-2006. Opvallend is dat Vlaanderen het in vergelijking met andere landen slecht doet. In Nederland houdt meer dan een kwart van de 15-jarigen nog van de school. In Duitsland en in Groot-Brittannië gaat het om meer dan een derde. Die percentages liggen flagrant hoger dan bij ons.

Een verklaring voor het onbehagen kan het zogenaamde watervalsysteem zijn. Leerlingen beginnen in een zogenaamde hoge richting, het algemeen secundair onderwijs (aso), en kunnen dan geleidelijk afzakken naar lager aangeschreven richtingen als het tso en het bso. Ik ben het zelf trouwens niet eens met die benaming of waardering. Een opwaardering van het tso en het bso, zodat deze richtingen evenwaardig aan de richtingen in het aso worden, zou volgens het rapport van de OESO al enige soelaas kunnen bieden.

Onlangs heb ik ‘Mensen doen schitteren’, de oriëntatienota van de minister over de hervorming van het secundair onderwijs, gelezen. Op pagina 9, onder punt 2.3.4. ‘Welbevinden’, staat dit te lezen: “Onderzoek heeft uitgewezen dat de leerlingen zich over het algemeen goed voelen op school.” De minister verwijst in dit verband naar twee onderzoeken, namelijk naar een onderzoek van Engels, Aelterman, Schepens en Van Petegem over het welbevinden van leerlingen in het secundair onderwijs uit 2001 en naar een onderzoek van Van Damme over welbevinden en prestaties in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs uit 2001. Dit laatste onderzoek is nog in opdracht van toenmalig minister Vandenbroucke in het kader van onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. Ik zou professor Van Damme trouwens wel eens willen zien. We halen die hier constant aan. Ik begin me af te vragen of hij wel bestaat. *(Opmerkingen)*

Op het eerste gezicht geeft het rapport van de OESO tegengestelde resultaten weer. Leerlingen voelen zich over het algemeen niet goed op school. Dit onderzoek is natuurlijk van een latere datum, meer bepaald van de periode 2005-2006. De minister baseert zich op twee studies uit 2001.

Minister, hoe reageert u op de bevindingen van het onderzoek van de OESO? Hebt u de nieuwe studie van de OESO met de in uw oriëntatienota vermelde studies vergeleken? Welke gelijkenissen en verschilpunten zijn er? Zult u uw oriëntatienota over de hervorming van het secundair onderwijs aan de bevindingen van het onderzoek van de OESO aanpassen?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik moet even op de woorden van mevrouw Van Steenberge reageren. Zij heeft het over een opwaardering van het tso en het bso die deze richtingen evenwaardig aan het aso moet maken. Een dergelijke formulering doet natuurlijk de haren van alle mensen die in het bso of het tso staan of daar actief zijn, te berge rijzen. Ze zijn natuurlijk al evenwaardig. Ik wil deze nuancering gewoon voor het verslag nog even aanbrengen.

Ik wil een lans breken voor mijn dada, die hier een antwoord zou kunnen bieden. Techniek is een van onze nieuwe eindtermen in het basisonderwijs. De uitdaging bestaat eruit die leerlijn later ook in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs, ook in het aso, een plek te geven.

Ik heb het werkveld al meermaals bezocht. Ik heb gezien hoe techniek niet zozeer als een inhoud, maar veeleer als een methode van werken of van denken wordt beschouwd. Ik ben ervan overtuigd dat we erin moeten slagen die methode van techniek ook in het secundair onderwijs in te voeren. Indien we hierin slagen, zou dit de jongeren veel prikkelingen geven. Het kan eigenlijk ook om filosofie of om het creëren van meer vrije ruimte gaan.

Het probleem van het secundair onderwijs is de vaste structuur van de dag. Het onderwijs zit vast in de vaste indeling in lessen. We zullen dat herstructureren. Ik hoop dat de minister er met die herstructurering uiteindelijk in zal slagen de creativiteit van jongeren opnieuw naar boven te halen.

Ook in het secundair onderwijs moeten jongeren worden geprikkeld en gestimuleerd om zelf onderzoekend en verkennend op zoek te gaan, om zaken aan te pakken, om samen te werken en om innovatief te denken en te werken. Dit zal, zeker in het secundair onderwijs, uiteindelijk tot een verhoging van het welbevinden leiden.

Zeker het als het om vernieuwing gaat, is het secundair onderwijs het onderwijsniveau met de grootste problemen. Dat geldt onder meer op het vlak van de ontwikkelingspsychologie. De jongeren bevinden zich op een moment waarop ze zich veel vragen stellen en zich vaak op het randje van een depressie, schoolmoeheid of wat dan ook bevinden. Indien we tot een stimulerende, prikkelende, maar ook warme en geborgen schoolomgeving kunnen komen, zou het welbevinden van de jongeren zeker sterk toenemen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik sluit me bijzonder graag bij deze vraag om uitleg aan. Ik heb het tijdens mijn schoolloopbaan altijd bijzonder spijtig gevonden dat veel resultaten aan kennis en aan kunnen worden verbonden. Over het welbevinden wordt nooit iets gezegd. Daar worden zeker geen punten voor gegeven.

De leden van deze commissie weten ongetwijfeld dat het welbevinden op school de basis voor het succes op school vormt. Ik zou dan ook heel graag hebben dat we in plaats van de vraag te stellen of we bij de hervormingen van het secundair onderwijs hieraan ‘willen denken’, we eraan ‘moeten denken’. Welke initiatieven kunnen we nemen bij de bespreking over de hervorming van het secundair onderwijs inzake het welbevinden op school en de invulling ervan via het kanaal dat mevrouw Poleyn heeft aangehaald? Hoe we dat moeten invullen, dat zal dan het onderwerp van de discussie zijn. Dat we het zeker mee moeten doornemen, dat staat voor mij als een paal boven water. Dat is prioritair. Ik heb ooit een leerling gehad die absoluut niet graag naar school ging. Hij was toen 14 jaar. Hij ging zijn hele leven tegen zijn zin naar school. Ik zal niet uitleggen waar hij nu terecht is gekomen. Dat het zielig is, dat is nogal evident.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De resultaten van het OESO-onderzoek en de aandachtspunten met betrekking tot het welbevinden in mijn oriëntatienota zijn niet zo verschillend als u zou kunnen denken. Het OESO-onderzoek behandelt twee dimensies met betrekking tot het welbevinden en onderwijs. Een eerste dimensie verwijst naar het welbevinden met betrekking tot het onderwijs en wordt gemeten aan de hand van drie indicatoren: de leerlingenprestaties op het vlak van wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid, de ongelijkheid op het vlak van wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid, het percentage van 15- tot 19-jarigen dat zich niet in het formele onderwijssysteem of een andere vorm van opleiding bevindt. Een tweede dimensie behandelt de kwaliteit van het schoolleven waarin onder andere de tevredenheid over de school is bevraagd.

De twee eerste indicatoren van de dimensie ‘Welbevinden met betrekking tot onderwijs’ steunen op de PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment) van 2006. Dat is een belangrijk gegeven om rekening mee te houden bij het interpreteren van de bevindingen van de OESO. Immers, de PISA-bevragingen worden afgenomen bij 15-jarigen. En zoals ik aangeef in mijn oriëntatienota, is er een opvallend verband tussen welbevinden op school en de leeftijd. Het welbevinden blijkt relatief hoog te zijn op het moment dat men het secundair onderwijs aanvangt, op 11- en 12-jarige leeftijd, het kent een dieptepunt in de tweede graad, waarna het naar het einde van het secundair onderwijs opnieuw stijgt. De overgang van de eerste naar de tweede graad blijkt dus bij uitstek een kritisch moment te zijn

voor leerlingen, zowel op het vlak van welbevinden als leerprestaties. Laat nu net de resultaten van het OESO-onderzoek betrekking hebben op die periode. Het is het moment dat ze zich het minst goed vinden op school.

Dat gegeven wordt bevestigd in het onderdeel 'Kwaliteit van het schoolleven', waarin de globale tevredenheid over de school is bevraagd bij 11-, 13- en 15-jarigen. Ook daar situeren de laagste cijfers zich bij de 15-jarigen.

Een van de drie indicatoren voor het welbevinden met betrekking tot onderwijs geeft bovendien aan dat de in een land vastgestelde ongelijkheid tussen de sterkste en zwakste presteerders er is. Zoals u weet, vertonen zowel Vlaanderen als Wallonië grote verschillen. Dat kan een negatieve impact hebben op de resultaten.

Wat het fenomeen welbevinden op zich betreft, wil ik opmerken dat de band tussen laag welbevinden en het watervalsysteem niet zo duidelijk of eenduidig is, zoals u aangeeft in uw inleiding. Uit onderzoek blijkt dat het welbevinden door een hele reeks factoren wordt beïnvloed. Een problematische schoolloopbaan, leerstoornissen, persoonlijke of familiale problemen, ontwikkelingspsychologische aspecten, de leeftijd, waarden en normen verbonden aan bepaalde subculturen: ze kunnen allemaal een rol spelen. Bovendien beïnvloeden al deze factoren elkaar ook nog eens onderling en blijkt er ook een verband te zijn met de sociaal-economische achtergrond van kinderen. Er is dus zeker een band tussen de waterval, laag welbevinden, zittenblijven, spijbelen, schoolmoeheid, maar we mogen niet blind zijn voor andere – misschien minder tastbare – factoren. Ik denk echter ook niet dat u dat gezegd hebt.

In mijn oriëntatienota heb ik vooral willen aantonen hoe complex het wel is en hoe veelzijdig de oorzaken zijn. Dat betekent dat de oplossingen even divers zullen moeten zijn. Het stimuleren van de maatschappelijke evenwaardigheid in de perceptie tussen aso, tso en bso is inderdaad een na te streven doelstelling. We willen die uiteraard ook bereiken. Er zijn nog veel andere zaken, zoals competentieontwikkelend onderwijs, een brede eerste graad voor alle leerlingen, de juiste keuze laten maken op 14-jarige leeftijd, structurele aandacht voor differentiëring, flexibele trajecten. Ik denk dus dat het OESO-onderzoek niet in tegenspraak is met de oriëntatienota.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Ik wil wel twee zaken rechtzetten. Ik heb niet gezegd dat tso minderwaardig is aan aso. Voor het verslag wil ik zeggen dat de aanhalingstekens er zeker bij mogen worden gezet.

Minister, u moet toch toegeven dat er op het eerste gezicht wel een frappant verschil was. Ik heb de studie die vermeld wordt in uw oriëntatienota, nooit in twijfel getrokken. Ik dacht enkel dat er misschien een verschil was tussen 2001 en 2005-2006. 15 percent zegt dat het van de school houdt, of het merendeel zegt dat het van de school houdt: dat was op het eerste gezicht toch een frappant verschil. U hebt me ondertussen gerustgesteld. Blijkbaar zijn er nu geen grote verschillen tussen de studies.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik ben net zo gerustgesteld als mevrouw Poleyn en mevrouw Van Steenberge. Ik ben er echter ook wel zeker van dat het laatste woord over dit thema bij de hervorming van het secundair onderwijs nog niet gezegd is. Ik zou heel graag hebben dat we dat meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Zo gerustgesteld ben ik nog niet. Minister, ik veronderstel toch dat er contacten zijn met minister Vandeurzen over de opvolgers van het vroegere 'Fit in je hoofd, goed in je vel!' en het actieplan suïcidepreventie bij jongeren. Natuurlijk heeft dat er

ook allemaal mee te maken en heeft het onderwijs er een belangrijke rol in te spelen, zeker voor 13- tot 15-jarigen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de huidige invulling van de lessen lichamelijke opvoeding
- 240 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de sportfaciliteiten in het basis-onderwijs en het secundair onderwijs
- 261 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, niet elke leerling is even bedreven in de technische kant van bepaalde sporten. Zo is het niet iedereen gegeven om zonder ongelukken een tijgersprong tot een goed einde te brengen. Ik mocht deze sprong destijds in de school voordoen omdat ik hem zo perfect mocht uitvoeren. Maar ik ga geen demonstratie geven. Ik heb speciaal dat voorbeeld gekozen omdat ik die sprong mocht voordoen. *(Opmerkingen)*

Voorzitter, voor de schaarsprong hadden ze mij ook nodig. Van de sprongen, daar kon ik wel iets van.

Het is dus niet iedereen gegeven om zonder ongelukken de tijgersprong tot een goed einde te brengen of om op reglementaire wijze te scoren in het handbal. Leerlingen die technisch minder vaardig zijn, worden vandaag lager gequoteerd en raken al snel gedemotiveerd. Nog uit eigen beweging aan sport doen na de schooluren, is dan wel het laatste wat in hun gedachten komt.

Nochtans kunnen de Vlamingen wel wat meer beweging gebruiken. Uit de Gezondheids-enquête 2008 van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid blijkt dat slechts 16,7 percent van de Vlamingen minstens 4 uur per week een sportieve activiteit beoefent. Van de 15- tot 24-jarigen doet ongeveer 14 percent enkel sedentaire activiteiten, waardoor zij een gezondheidsrisico lopen. Daarnaast waren er, recenter, de resultaten van een onderzoek van de Universiteit Gent waarbij het gewicht van alle kinderen in dertien Vlaamse steden werd gecontroleerd. Daaruit blijkt dat in Vlaanderen meer dan één op de vijf meisjes tussen 4 en 14 jaar aan overgewicht lijdt. Bij jongens van dezelfde leeftijd is dat bijna één op de zes.

Minister, in uw beleidsnota stelt u alvast dat u de sportbeleving en bewegingsopvoeding binnen en buiten de schoolmuren wilt versterken.

Minister, erkent u dat de huidige invulling van de lessen lichamelijke opvoeding leerlingen kan ontmoedigen om aan buitenschoolse sportactiviteiten deel te nemen? Hoe staat u tegenover een eventuele hervorming van de lessen lichamelijke opvoeding, waarbij de klemtoon komt te liggen op het op peil houden van de algemene fysieke conditie van de leerlingen en minder op het aanleren van technische vaardigheden? Hoe staat u tegenover een eventuele verhoging van het aantal uren lichamelijke opvoeding, zeker in het basisonderwijs? Bent u bereid om de verschillende netten hiertoe aan te sporen? Bent u van plan om nog andere initiatieven te nemen om de sportbeoefening binnen en buiten de schoolmuren te versterken?

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat over de sportfaciliteiten in het basis- en secundair onderwijs. De aanleiding voor mijn vraag is een onschuldig

berichtje over het rookbeleid in bedrijven, dat achteruitboert. Ik lees altijd graag wat er tussen de regels staat. Ik ben blijven verder zoeken en ik ben tot de opmerkelijke vaststelling gekomen dat er in heel wat scholen een gebrek is aan turnzalen, aan sportinfrastructuur en dat ook heel wat scholen niet terechtkunnen in een zwembad.

Uit het 'Verslag van de indicatorenmeting 2009 van het gezondheidsbeleid in Vlaamse bedrijven, scholen en gemeenten' blijkt dat de aandacht voor gezondheid zowat op alle vlakken is toegenomen. Specifiek voor de bevraging van het bewegingsbeleid werden de drie componenten van het gezondheidsbeleid op school expliciet opgenomen. Ten eerste, de gezondheidseducatie rond beweging in de klas; ten tweede, de reglementering en afspraken rond beweging op schoolniveau; en ten derde, de beschikbaarheid van infrastructuur en het aanbod van bewegingsactiviteiten en stimuli op school.

De componenten 1 en 3 wegen het zwaarst door in de uitbouw van het schoolbeleid. Nu blijkt dat de gemiddelde score voor de derde beleidscomponent beduidend lager is dan voor de beide andere beleidscomponenten. Ik wil erop wijzen dat 2505 basisscholen en 1072 secundaire scholen bevraagd zijn. De respons is 1240 voor de basisscholen en 616 voor de secundaire scholen. We kunnen dus zeggen dat de antwoorden vrij representatief zijn voor Vlaanderen.

Misschien moeten we ook even kijken naar de vragenlijst en overlopen naar wat er werd gepeild. "Zijn volgende faciliteiten aanwezig op school? Fietsenstalling. Turnzaal. Sporthal. Speelplaats. Overdekte speelplaats. Voetbal-, basketbal- of andere sportvelden. Zwembad." 4 percent van de basisscholen kan niet terecht in een turnzaal, ook niet bij derden. 14 percent van de basisscholen kan niet in een zwembad terecht. "Wanneer zijn volgende faciliteiten beschikbaar voor leerlingen?" 55 percent kan in een zwembad terecht via de lessen lichamelijke opvoeding, 36 percent kan er occasioneel terecht op specifieke tijdstippen en 14 percent nooit.

In het secundair onderwijs werden dezelfde vragen gesteld. Ik wil vooral focussen op twee zaken: turnzaalfaciliteiten en zwembad. 19 percent van de secundaire scholen kan niet in een zwembad terecht.

Ik wil de cijfers nog eens kort overlopen. 4 percent van de basisscholen kan niet terecht in een turnzaal, ondanks de noodzaak om over een minimuminfrastructuur te beschikken om te voldoen aan de eindtermen/ontwikkelingsdoelen en de leerplannen lichamelijke opvoeding. 25 percent van de basisscholen kan niet terecht in een sporthal. 19 percent van de basisscholen kan niet terecht op een voetbal-, basket- of andere sportveld. 14 percent van de basisscholen kan niet terecht in een zwembad, ondanks de eindtermen/ontwikkelingsdoelen.

Ik heb de cijfers voor de secundaire scholen daarnet ook even opgesomd. Ik kom tot de conclusie dat zwemmen is opgenomen in de eindtermen van het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. Als ik dan naar de cijfers kijk, dan kan ik maar één conclusie trekken, namelijk dat heel wat scholen er niet in slagen om die eindtermen te behalen.

Artikel 27 van het decreet op het basisonderwijs bepaalt dat er geen bijdragen kunnen worden gevraagd voor de kosten om de eindtermen te realiseren. De verplichte kosteloosheid van het zwemmen is beperkt tot één schooljaar in het lager onderwijs. Uw voorganger, minister Vandenbroucke, heeft daarvoor in 2000-2001 een extra betoelaging gegeven van 3,7 miljoen euro.

Minister, zijn er andere studies die deze resultaten bevestigen? Het gaat hier om een peiling. De statistische relevantie daarvan is niet bewezen. Bent u van plan om duidelijk in kaart te brengen hoeveel percent van de scholen niet over turnzalen, sporthallen, sportterreinen en zwembaden beschikt en hiervoor ook niet terecht kan bij derden? Hebt u zicht op de evolutie van het percentage scholen dat geen gebruik kan maken van turnzalen, sporthallen, sportterreinen en zwembaden? Hoe zijn die cijfers de afgelopen tien jaar geëvolueerd? Hebt u

zicht op de oorzaken van deze situatie? Gaat het hier vooral over een gebrek aan financiële middelen, of wegen andere redenen zwaarder door?

Minister, welke initiatieven wilt u op middellange en lange termijn nemen om dit tekort aan turnzalen, sporthallen, sportterreinen en zwembaden aan te pakken? Op welke manier wilt u de scholen nog meer stimuleren om beweging als gezondheidsthema te integreren in de leergebieden en de vakken?

Hoe vaker kinderen de mogelijkheid hebben om te sporten, hoe beter. Op welke manier zet u scholen aan om ook bewegingsactiviteiten tijdens de pauze, aansluitend op de schooluren en na de schooluren te organiseren? Wat zijn de gevolgen voor de scholen die door dit tekort aan sportfaciliteiten niet in orde zijn met de eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, door de vraag van mevrouw Celis heb ik de reden ontdekt van mijn overgewicht: ik kon die tijgersprong niet. Als ik eraan denk, heb ik nog nachtmerries.

Alle gekheid op een stokje, naar aanleiding van een vraag om uitleg van mevrouw Vanderpoorten over lichaamsbeweging op school, vroeg ik u ook al naar het actieplan Voeding en Beweging. We hebben dat in het Vlaams Parlement goedgekeurd. Ik stelde vast dat het actieplan loopt vanaf de lagere school, maar dat de kleuterscholen daar niet bij betrokken zijn. Nochtans begint alles in de kleuterschool, ook in verband met beweging. Uit verschillende rapporten is gebleken dat beweging daar heel belangrijk is.

Ik heb toen gevraagd of u initiatieven wilt nemen om beweging in kleuterklassen te promoten. U zei toen dat u verwonderd was dat dat niet in het actieplan is opgenomen, dat het maar begint vanaf de leeftijd van 6 jaar. Minister, zou het niet beter zijn om het actieplan Voeding en Beweging al vanaf de kleuterklas ingang te laten vinden? Gaat u bijkomende initiatieven nemen om beweging in kleuterklassen te promoten?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: In de schoolgebouwenmonitor 2008 van AGIOn zijn er indicatoren opgenomen over het aantal beschikbare en het aantal nodige lokalen per type en per vestigingsplaats. De monitor geeft ook informatie over de beschikbaarheid van sport-infrastructuur, sportfaciliteiten, turnzalen, zwembaden, sporthallen en sportvelden.

Ik ben het niet eens met de stelling als zou de invulling van de lessen lichamelijke opvoeding leerlingen ontmoedigen om aan beweging of sport te doen. Integendeel. De uitgangspunten van de eindtermen lichamelijke opvoeding en van de leerplannen stellen zeer duidelijk dat het hoofddoel van lichamelijke opvoeding er niet in bestaat de technische vaardigheden in de diverse sporttakken te verhogen. Lichamelijke opvoeding gaat over bewegingsontwikkeling in al zijn aspecten en over de bijdrage die ze leveren voor de totale persoonlijkheidsvorming van de leerling. Gezondheidseducatie, zelfconcept, sociaal functioneren maken integraal deel uit van het concept. Dit is de beste garantie om een gezonde levensstijl te ontwikkelen, inclusief sporten en bewegen.

Het gaat om het ontwikkelen van motorische competentie, een gezonde en veilige levensstijl, zelfconcept en sociaal functioneren. Elke leerling moet tijdens de lessen lichamelijke opvoeding aan zijn of haar trekken kunnen komen. Er wordt niet alleen gewerkt aan de uitvoering van bewegingsvaardigheden, maar ook aan bewegingsinzicht, zelfkennis, algemene fysieke conditie, communicatieve en sociale vaardigheden. In die zin is een hervorming van de lessen lichamelijke opvoeding overbodig.

Ik heb geen aanduidingen dat die lessen aan een hervorming toe zijn. Het gaat om veel meer dan het op peil houden van de algemene fysieke conditie van leerlingen. En dat is goed zo. Als het aanleren van technische vaardigheden al aan bod komt in de lessen lichamelijke opvoeding, dan zijn ze nooit een doel op zich, maar een middel om de brede funderende

doelstellingen van het vak te realiseren. Het gaat om het verwerven van een gezonde en veilige levensstijl, en dat is veel meer dan het bewegen of het trainen van de fysieke conditie.

Het behoort tot de autonomie van de basisschool om het lessenpakket in te vullen en de opdrachten te verdelen. Dat gebeurt in functie van de eigen noden en prioriteiten.

In het verlengde van het stimuleren van een bewegingsbeleid keurde de Vlaamse Regering op 28 mei 2010 een subsidieovereenkomst met de Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) goed. SVS heeft als doelstelling om sportbeoefening binnen en buiten de schooluren te stimuleren. Samen met de SVS en met minister Muyters bekijk ik hoe de sportbeoefening en het bewegingsbeleid in het algemeen verder vorm kan krijgen.

Het is niet omdat het om een peiling gaat dat we geen belang kunnen hechten aan de conclusies van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGEZ). Maar de indicatorenbevraging is niet in de diepte gegaan en ging niet door op de achterliggende oorzaken. Als er bijvoorbeeld gesteld wordt dat er geen gebruik kan worden gemaakt van een zwembad, wordt niet stilgestaan bij de reden waarom dat zo is. Dat was ook niet de bedoeling van de bevraging. Het zou wel eens kunnen zijn dat het zwembad al door een andere school werd gebruikt of dat er gewoon te weinig zwemvoorzieningen in de gemeente zijn. Dat is niet uit te sluiten. De oorzaken zijn niet achterhaald.

De indicatorenbevraging van het VIGEZ wordt in december 2010 trouwens besproken op de commissie Gezondheidsbevordering van de Vlor. Daarbij wordt nagegaan wat er met de suggesties uit de bevraging van het VIGEZ kan worden gedaan en welke beleidsaanbevelingen eruit gehaald kunnen worden. Uiteraard wacht ik deze besprekingen af alvorens te zeggen wat ik wil doen, anders zullen de mensen bij de Vlor niet zo tevreden zijn.

Ik laat als bijlage bij het verslag een aantal statistieken toevoegen met cijfers over de beschikbaarheid van turnzalen, sporthallen en dergelijke.

Het is nagenoeg onmogelijk om een duidelijk beeld te krijgen van welke scholen geen gebruik kunnen maken van turnzalen, sporthallen, sportterreinen en zwembaden. Er is immers een constante evolutie naargelang het aanbod in de eigen stad of gemeente of in de onmiddellijke omgeving. Scholen die geen zwembad hebben, koppelen soms excursies aan het bezoek aan een zwembad. Het is de eerste keer dat het VIGEZ een peiling heeft gedaan en het is dus niet mogelijk om uitspraken te doen over een evolutie.

Er is bij mijn weten ook geen systematisch onderzoek gevoerd naar de oorzaken van de onbeschikbaarheid van sport- en bewegingsinfrastructuur in sommige scholen.

Vooraleer ik spreek over maatregelen die ik zou kunnen nemen, wacht ik liever de besprekingen af in de commissie Gezondheidsbevordering. Die hebben we daarvoor trouwens opgericht en ik ben die een paar weken geleden officieel gaan installeren bij de Vlor.

Er zijn momenteel al heel wat maatregelen en initiatieven die sportbeoefening binnen en buiten de school ondersteunen. Secundaire scholen kunnen naast de wekelijkse twee lestijden lichamelijke opvoeding complementaire lestijden sport inrichten binnen de voorziene curriculumtijd. Er zijn scholen die drie tot vier wekelijkse lestijden sport geven. Dat zijn scholen die zich als sportieve scholen profileren. Alle scholen zijn verplicht een integraal gezondheidsbeleid te voeren. Bewegen en sport zijn daar uiteraard een onderdeel van.

De rol van de overheid is hier beperkt. Het is onze taak om eindtermen en doelen te bepalen. Hoe die bereikt worden, wordt door de school bepaald. Ik verwijs naar de samenwerking met de Stichting Vlaamse Schoolsport. Het is toch de bedoeling dat zowel binnen als buiten de schooluren op het vlak van schoolsport te stimuleren.

Er werd in het verleden de methodiek van de ‘Fitte School’ ter beschikking gesteld. Die website is op dit moment nog altijd online. Als er scholen door een tekort aan sportfaciliteiten niet in orde zijn met de eindtermen of ontwikkelingsdoelen, krijgen die automatisch een ‘gunstig advies, beperkt in de tijd’ met de opdracht om daar een mouw aan te passen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord en ook voor de waaier van initiatieven waarover u gesproken hebt. Het antwoord was breder dan ik verwacht had. Er zaten een aantal heel positieve punten in. Als u zegt dat de sportbeleving en bewegingsopvoeding gericht moeten zijn op een gezonde en veilige levensstijl, dan hebt u daarin overschot van gelijk. Het is me niet ontgaan dat we vroeger enorm blij waren met de les lichamelijke opvoeding. Die was een welkome afwisseling op de theoretische lessen. Ik stel de laatste jaren vast dat er vrij veel volk aan de kant zit tijdens de lessen lichamelijke opvoeding. De leerkracht die mee naar het zwembad gaat, krijgt ook heel wat briefjes. Alle redenen zijn blijkbaar goed om niet mee te moeten gaan zwemmen.

Daar zijn duizenden redenen voor. De eindtermen geven iedereen in Vlaanderen de kans om op een bepaalde leeftijd te kunnen zwemmen. Mijn aanvoelen is een beetje dat men allerlei redenen gebruikt om daar onderuit te geraken. Niet iedereen moet een tijgersprong kunnen maken, maar er moet een attitude zijn waarbij men aanleert dat sport belangrijk is. Zeker ook in functie van de zwaarlijvigheid waar kinderen mee kampen en waarvan de aanpak veel geld zal kosten.

Uw antwoord is zeker ruim voldoende om aan mijn vraag tegemoet te komen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik heb weinig concrete dingen gehoord in uw antwoord, maar ik bedank u toch wel voor de moeite die u gedaan hebt. Uiteindelijk zegt u dat u de oorzaken niet kunt afleiden uit de indicatoren. Er is geen ruimte, men kan niet gaan zwemmen en de eindtermen kunnen niet behaald worden. Dat is uw antwoord als minister van Onderwijs. Wat is oorzaak en gevolg? Dat wil ik weten.

Verder zegt u dat er in december een evaluatie komt in de Gezondheidscommissie van de Vlor. Maar wat gaat u doen? Ik stel hier heel concreet dat de leerlingen van 1 op 7 basisscholen en de leerlingen van 1 op 5 secundaire scholen niet kunnen gaan zwemmen. In de eindtermen staat: in het lager onderwijs moet een kind 1 jaar gratis kunnen zwemmen. Het is uw verantwoordelijkheid als dat niet gehaald wordt. En u gaat naar de oorzaken zoeken? Die oorzaken interesseren mij op dit moment niet. Het interesseert me alleen of de doelstelling behaald is of niet.

De beschikbaarheid heeft daarmee te maken. Daar gaat het over in de discussie over de toegang tot het onderwijs. U hebt bij het begin van het jaar gezegd dat elk kind een plaats moet krijgen in het onderwijs. Ik vind dat ieder kind op het einde van het zesde leerjaar moet kunnen zwemmen.

Ze kunnen de eindtermen zowel binnen als buiten de school halen. Ik vind dat ze vooral binnen de schoolactiviteiten moeten worden behaald. U schuift dat zomaar van u af. U wilt dat in de Gezondheidscommissie van de Vlor bespreken, u wilt de oorzaken kennen. Dat gaat niet! De oorzaken spreken voor zich. Er is weinig capaciteit. Wat gaat u daar als minister van Onderwijs aan doen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: We moeten de heer Yüksel eens uitnodigen om uit te leggen hoe onderwijs functioneert in Vlaanderen. De overheid legt eindtermen en ontwikkelingsdoelen op. Mijnheer Yüksel, u behoort tot een partij die al veel jaren en nog altijd een enorme voorstander is van de autonomie en pedagogische vrijheid van scholen. Hoe de scholen dat bereiken, is hun verantwoordelijkheid, dat is niet mijn verantwoordelijkheid.

Wij controleren via de inspectie of de scholen de eindtermen en ontwikkelingsdoelen halen. Als de inspectie vaststelt dat dat niet gebeurt, wordt er automatisch een beperkt gunstig advies gegeven en krijgt de school de opdracht om dat op te lossen. Als er een capaciteitsprobleem is, is dat niet de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Onderwijs.

Dat is de verantwoordelijkheid van de lokale overheden die geen zwembad bouwen. U gaat toch niet vragen dat het Ministerie van Onderwijs overal zwembaden gaat bouwen? Dat zou het meest economisch onrendabele zijn dat het ministerie kan doen. Het zou niet verstandig zijn om ons geld daar in te steken. *(Opmerkingen van de heer Veli Yüksel)*

Toch wel, u zegt dat de kinderen de eindtermen zwemmen niet halen en u vraagt wat ik daar ga aan doen. Ik zal met uw groeten aan al die scholen een brief sturen en naar alle burgemeesters om te vragen dat ze dringend een zwembad bouwen.

Dat zou ik nog kunnen doen om ervoor te zorgen dat die kinderen kunnen gaan zwemmen. Wat ik niet kan doen, is met dat geld zwembaden bouwen. Dat zou totaal waanzinnig zijn. Ik denk dat er zelfs geen parlementaire meerderheid te vinden is die me zou toelaten zoiets te doen. Er zijn op onderwijsvlak andere prioriteiten.

Het is daarstraks, in verband met het concept van de brede school, al aan bod gekomen. Wat turnzalen en dergelijke betreft, ligt de verantwoordelijkheid bij de lokale burgemeesters en schepenen. Zij moeten ervoor zorgen dat de scholen in optimale omstandigheden over de nodige infrastructuur kunnen beschikken. Dit geldt zeker voor turnzalen die ’s avonds door sportverenigingen kunnen worden gebruikt. In de verstandige gemeenten in Vlaanderen doen de lokale besturen dit trouwens meer en meer.

Ik vraag me af waarom de heer Yüksel zich zo denigrerend over de commissie van de Vlor uitlaat. Die gezondheidsbevorderende commissie bestaat uit mensen uit het werkveld. Die specialisten doen op studies gebaseerde beleidsvoorstellen. Die commissie zal niet binnen 5 jaar met een mening afkomen. Ze vergadert binnen 2 weken. Ik geef de commissie de kans zich hierover uit te spreken en te zien wat we verder moeten doen.

Er is geen reden mij op deze toon aan te spreken. Wie dat doet, krijgt een antwoord op dezelfde toon terug.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Ik gedraag me niet denigrerend tegenover de Vlor. De Vlor heeft zijn activiteiten en verantwoordelijkheden. De minister heeft andere verantwoordelijkheden. Dat is de vraag niet.

In 2003 is in deze commissie een vraag om uitleg over exact hetzelfde onderwerp gesteld. Indien we hier 7 jaar later opnieuw over moeten debatteren, schieten we in mijn ogen schromelijk tekort.

Ik beweer niet dat de minister zwembaden en sporthallen moet bouwen. Schoolbesturen en -directies verklaren vaak dat ze het transport naar een zwembad niet geregeld krijgen. Ze krijgen daar echter geld voor. In 2001 ging het om bijna 4 miljoen euro. De minister moet erop toezien dat ze dat geld gebruiken om die kinderen naar hun zwemlessen te brengen. Volgens de minister zal hij dat bekijken als de onderwijsinspectie langskomt. Die scholen moeten echter meer aandacht aan de besteding van die middelen schenken. Aangezien we na 7 jaar weer over hetzelfde praten, gebeurt dat duidelijk te weinig.

De minister moet zich niet denigrerend over volksvertegenwoordigers uitlaten. Ik probeer hier mijn werk te doen. Ik breng een bestaand probleem ter sprake, namelijk dat een op zeven leerlingen van het secundair onderwijs en een op vijf leerlingen van het lager onderwijs geen zweminfrastructuur hebben of kunnen gebruiken. Dat is een ernstig probleem.

Indien de eindtermen niet worden gehaald, betekent dit een grote handicap voor heel wat kinderen. Het gaat dan vooral om kansarme kinderen die enkel in schoolverband kunnen leren zwemmen. Indien we die kinderen die kans niet geven, dragen we als politieke overheid de verantwoordelijkheid. Dat geldt in de eerste plaats voor de minister, die de eindverantwoordelijkheid draagt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb gezegd wat ik daarover te zeggen had.

De voorzitter: Wat gebeurt er eigenlijk met kinderen die de eindtermen zwemmen niet halen? Heeft dit enige impact op hun certificaat of zo?

Minister Pascal Smet: Neen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de openbaarheid van GOK-gegevens - 243 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, een aantal leerlingenkenmerken, zoals het opleidingsniveau van de moeder, de schooltoelage, de thuistaal van het kind en de buurt waarin het kind woont, worden als basis voor de financiering van scholen gehanteerd.

De beperkte beschikbaarheid of openbaarheid van het profiel van de leerlingen is in deze commissie al eerder ter sprake gekomen. Ik verwijs in dit verband onder meer naar de op 1 juli 2010 gehouden interpellatie over de openbaarheid van financieringskenmerken van leerlingen van mevrouw Van Steenberge en naar het debat dat hierop is gevolgd.

De interpellatie van mevrouw Van Steenberge betrof het gebrek aan openbaarheid van financieringskenmerken op het niveau van de scholen. Een aantal scholen blijven vragende partij om over het individuele Gelijke Onderwijskansenprofiel (GOK-profiel) van hun leerlingen te kunnen beschikken. Op dit ogenblik hebben ze geen zicht op de indicator ‘schooltoelage’. Ook over de indicator ‘buurt’ krijgen ze geen informatie.

De vraag naar een snellere en betere ontsluiting van de informatie over de GOK-profielen en de financieringsprofielen van leerlingen leeft ook in andere kringen. Een van de belangrijke onderwijskoepels in Vlaanderen, het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), is vragende partij om zo snel mogelijk na de start van een nieuw schooljaar over het globale GOK-profiel van de leerlingen te kunnen beschikken. Deze informatie is belangrijk voor de opvolging van de interdiocesane proeven op schoolniveau. Op deze manier zouden koepels scholen met eenzelfde leerlingenprofiel met elkaar kunnen vergelijken. De koepels zouden die scholen dan noodzakelijke informatie kunnen leveren om een beleid te voeren dat op de volledige informatie over de schoolpopulatie is afgestemd. Een gelijkaardige redenering geldt ook voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB’s) en hun koepels.

In zijn antwoord op deze interpellatie heeft de minister verklaard dat de beleidsraad van zijn departement tijdens de vorige legislatuur een beleid heeft uitgestippeld. Hij stelde zich toen zelf vragen bij de houding de gegevens die al dan niet tot het krijgen een schooltoelage leiden, niet op leerlingenniveau ter beschikking van de scholen te stellen. Bepaalde leerlingen tikken immers enkel aan op deze GOK-indicator. Het kan bovendien voor scholen nuttig zijn de ouders van leerlingen die voor een schooltoelage in aanmerking komen, individueel aan te sporen om een aanvraag in te dienen.

Het nieuwe doorlichtingsmodel van de onderwijsinspectie houdt tijdens het vooronderzoek een analyse in van de leerlingenpopulatie van een school. Scholen die in hun beleid effectief op de context van de leerlingen inspelen, krijgen net een goede score. Het is dan ook inconsequent dat scholen niet beschikken over gegevens waarvan wij vinden dat ze essentieel zijn voor een GOK-beleid.

Het argument dat deze gegevens mogelijk zouden worden misbruikt, gaat niet op. In het kader van de leerlingenbegeleiding worden nog gevoelige gegevens uitgewisseld. De schooldirectie en het leerkrachtenkorps behandelen die gegevens met discretie.

In het advies van 27 mei 2010 vraagt de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) de overheid in het decreet op te nemen dat iedereen die de cijfers, indien die niet onder de openbaarheid van bestuur vallen, nodig heeft om een goed pedagogisch beleid te voeren op eenvoudige vraag toegang tot de gegevens kan krijgen. Deze cijfers vormen een uitzondering op de openbaarheid van bestuur, maar worden toch met bepaalde instanties gedeeld. De Vlor vraagt zich af hoe de overheid kan motiveren waarom ze die informatie met sommigen wel en met anderen niet deelt.

Minister, u hebt toen aangegeven dat een beslissing niet lang meer zou uitblijven. Heeft de beleidsraad ondertussen een beslissing over de openbaarheid en de verstrekking van deze gegevens genomen? Zo ja, kunt u ons meedelen wat die beslissing inhoudt? Wanneer zullen de koepels over hun GOK-profiel voor het schooljaar 2010-2011 beschikken? Hebt u beslist om het GOK-profiel de komende jaren voor een bepaalde datum ter beschikking van de scholen te stellen? Zo ja, voor welke datum zal dat dan gebeuren?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, ik ben uiteraard blij dat de heer Delva deze vraag om uitleg stelt. In feite stelt hij identiek dezelfde vragen als ik in mijn interpellatie heb gesteld. Hoewel ik blij ben dat deze vragen worden herhaald, ben ik tegelijkertijd ook ontgoocheld. Normaal gezien, ben ik zeer opgewekt van nature. Ditmaal ben ik echter ontgoocheld in de heer Delva, die ik overigens apprecieer.

Naar aanleiding van mijn eigen interpellatie heb ik op 5 juli 2010 een met redenen omklede motie ingediend. Die met redenen omklede motie is op 8 juli 2010 ter stemming voorgelegd. Ik begrijp dat het om de allerlaatste zitting en de allerlaatste stemming van het zittingsjaar ging. De heer Delva heeft zich evenwel niet eens onthouden. Hij heeft gestemd tegen een met redenen omklede motie waarin ik de minister vroeg deze gegevens openbaar te maken. Aangezien hij nu dezelfde vraag stelt, ben ik toch enigszins teleurgesteld.

Ik wil hieraan toevoegen dat mijn interpellatie niet enkel de openbaarheid van de financieringskenmerken op het niveau van de scholen betrof. Het ging om een algemene onwettigheid. De minister heeft geprobeerd die onwettigheid wettig te maken. De Vlor heeft hierop gereageerd. Aangezien die reactie hier al is aangehaald, zal ik ze niet herhalen.

Ik wil me alleen aansluiten bij de vragen. Zult u een einde maken aan deze onwettige toestand? Die openbaarheid is immers algemeen. U kunt niet zomaar beperkingen opleggen aan de openbaarheid van bestuur. De kenmerken moesten openbaar gemaakt worden, niet alleen op het niveau van de scholen, maar ook op dat van de CLB's enzovoort. Wij kregen evenmin inzage in de kenmerken. Is er ondertussen al een einde gemaakt aan die onwettige toestand?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Zoals ik ook had aangekondigd aan de commissie, besliste de beleidsraad recent om geen bijkomende uitzondering op de openbaarheid van bestuur te vragen over de vrijgave van de leerlingenkenmerken verzameld in het kader van het financieringsdossier leerplicht en GOK. Door deze beslissing dienen vragen slechts getoetst te worden aan de bestaande uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur zoals privacy. Welke leerlingen bijvoorbeeld een schooltoelage ontvangen, kan dus niet meegedeeld worden aan de school. Ook geaggregeerde gegevens mogen de privacy van betrokken individuen niet in het gedrang brengen. Momenteel worden deze beslissingen inzake actieve openbaarheid in een policy van het ministerie samengebracht. Op basis van deze policy zullen we dan een communicatie met de onderwijspartners voeren over de modaliteiten, de vorm, de termijn, de frequentie om een structurele gegevensdeling tot stand te brengen met elke onderwijspartner.

Daarnaast zullen we ook in het kader van de geplande behoefteanalyse voor de uitbouw van het kenniscentrum een behoefteanalyse opstarten, zodat we met de koepels en het

gemeenschapsonderwijs, het kabinet en de administratie kunnen zien wat we in de toekomst nog moeten geven.

Principieel kan ik dus duidelijk stellen dat het GOK-profiel van de scholen aan de koepels ter beschikking gesteld zal kunnen worden. Het bepalen van een concrete datum zal deel uitmaken van de te bepalen modaliteiten en kan ik dus nog niet vooropstellen. Het is in de toekomst dus mogelijk, maar we moeten met de onderwijsverstrekkers nog nagaan op welke manier en volgens welke modaliteiten we dat zullen meedelen. Bovendien moeten er nog een paar privacy-issues worden uitgeklaard. Zodra dat gedaan is, zal er veel meer informatie ter beschikking worden gesteld ten gevolge van de beslissing van de beleidsraad.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed begrijp, worden de gegevens van de leerlingenkenmerken op schoolniveau aan de koepels overgemaakt. Worden de gegevens op leerlingenniveau aan de scholen zelf overgemaakt of niet?

Minister Pascal Smet: Op geaggregeerd niveau. Dat wil zeggen dat men nooit mag kunnen nagaan welke individuele leerling er al dan niet van kan genieten. Het gaat om actieve openbaarheid. U wilt toch niet dat de mensen in een wijk weten welke kinderen in die school een schooltoelage ontvangen. Als men weet dat er maar één kind is, is het gemakkelijk traceerbaar. Dat moeten we vermijden. Daarom zijn een aantal buffers nodig. Daarover willen we ook nog met de scholen, met de koepels overleg plegen op welk niveau dat moet gebeuren. Intern hebben we beslissingen genomen. U zult wel begrijpen dat we eerst met hen willen overleggen. Als dat is uitgeklaard en we krijgen een clearance van de privacycommissie, zullen we de gegevens beschikbaar stellen, en liefst volgens een gestructureerde manier. Het is de bedoeling in de toekomst relevante beleidsinformatie aan scholen te geven. Dat gaat dus ook over het profiel van de kinderen.

De heer Paul Delva: Zonder dat u de namen van de kinderen geeft.

Minister Pascal Smet: Exact.

De heer Paul Delva: Dat begrijp ik goed. Wat houdt dat in, geaggregeerd? Zijn dat gewoon vier lijntjes waarin wordt aangegeven hoeveel kinderen aantikken op een andere thuistaal?

Minister Pascal Smet: Dat is juist. Dat is een vorm van aggregatie.

De heer Paul Delva: Dat is een vorm van aggregatie die u zou nastreven?

Minister Pascal Smet: Dat is juist. We moeten juist nog uitklaren tot op welk niveau we gaan. Er zijn verschillende niveaus. Dat maakt nog het voorwerp van overleg uit met de onderwijspartners. Maar de principiële beslissingen zijn genomen door de beleidsraad.

Mevrouw Van Steenberge is misschien triest over de houding van de heer Delva, maar ik denk dat mevrouw Van Steenberge nu gelukkig is met mijn antwoord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik ben misschien wel blij met wat de toekomst biedt, maar momenteel bent u nog altijd onwettig bezig. Het decreet stelt immers duidelijk dat er geen voorwaarden gekoppeld mogen zijn, dat er geen enig belang vereist mag zijn om die kenmerken openbaar te maken, om toegang te hebben tot de cijfers. De beleidsraad heeft ondertussen wel beslist om het openbaar te maken. Ondertussen bent u echter nog altijd onwettig bezig, want ze zijn nog niet openbaar.

Minister Pascal Smet: Dat is niet waar. Men mag altijd de tijd nemen om gegevens ter beschikking te stellen op de meest correcte manier. En dat zijn we nu aan het doen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik had dus gelijk met mijn interpellatie. Ik dank u daarvoor.

De heer Paul Delva: Minister, er wordt nu gekeken op welk niveau de gegevens geaggregeerd worden en ter beschikking worden gesteld aan de scholen. Ik begrijp heel goed

dat de kinderen niet bij naam worden genoemd. Scholen zouden echter wel over een vrij gedetailleerde informatie moeten kunnen beschikken inzake de leerlingenkenmerken. Ik denk dan aan de combinaties die veel voorkomen in een school en welke niet. Het gaat over het aantal met een schooltoelage, het aantal van wie de thuistaal niet het Nederlands is enzovoort. Als men echter informatie heeft over de combinatie van een aantal leerlingenkenmerken, dan zou een school wel wat verder staan. Ik pleit ervoor om die aggregatie niet op een te hoog of een te abstract niveau te leggen, maar zoveel mogelijk relevante informatie te geven aan de scholen, met name over de combinatie van die leerlingenkenmerken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■